

Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2021-2027)

2021.

Tartalom

Tartalom.....	2
1. Előszó	3
2. Bevezetés	5
3. Helyzetértékelés.....	7
3.1. Az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzete a világon és az Európai Unióban.....	7
3.2. Az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzete Magyarországon.....	9
3.3. Az ökológiai gazdálkodás szabályozási és intézményi helyzete Magyarországon	16
3.4. Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2014-2020) kiértékelése és összevetése az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzetével.....	23
3.5. SWOT-táblázat a hazai ökológia gazdálkodás helyzetéről	24
4. Vízió és Célkitűzések.....	27
5. Cselekvési területek és konkrét intézkedések.....	28
5.1. Ökológiai gazdálkodás szakpolitikai koordinációjának javítása	28
5.2. Ökológiai gazdálkodásra történő átállás segítése és a kínálat fellendítése.....	29
5.3. Ökológiai termékpálya- és helyi élelmiszerrendszerek fejlesztése	30
5.4. Ökológiai gazdálkodás és öko termékek marketing-kommunikációja és a kereslet növelése	35
5.5. Ökológiai termékek zöld közbeszerzése.....	37
5.6. Ökológiai gazdálkodásra irányuló kutatás, fejlesztés és innováció erősítése.....	38
5.7. Oktatás, képzés és szaktanácsadás támogatása.....	41
5.8. Ökológiai gazdálkodás tanúsításának, feltételrendszerének modernizációja és a minőségbiztosítás javítása	42
5.9. Cselekvési területek és intézkedések megvalósításának felelős intézményei és forrásai	44
6. Összegző megállapítások	53
7. Melléklet.....	54

1. Előszó

Az ökológiai gazdálkodás erőssége, hogy a fenntarthatósági elveket a gyakorlatban valósítja meg, miközben az egészséges táplálkozásba illeszthető, minőségi élelmiszert állít elő. Magyarország ökológiai gazdálkodásának fejlődését elsősorban a hazai és Európai Unió jogszabályi környezet, a mindenkor agrártámogatási rendszer és nem utolsósorban az emberek fenntartható agrárium és öko élelmiszer iránti növekvő igénye határozza meg.

A Közös Agrárpolitika (KAP) Stratégiai Tervezése, összhangban az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseivel, előírja a 2021-2027. évi költségvetési ciklusra vonatkozóan Magyarország ökológiai gazdálkodási cselekvési tervének elkészítését. A Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért figyelembe kell vegye az elmúlt tervezési időszak (2014-2020) eredményeit, így például a hazai támogatás-bővülés hatására **megduplázódott ökológiai művelésű területet és biogazdálkodói létszámot**; másrészt a kihívásokat és megoldási lehetőségeiket, mint például a feldolgozottsági szint, a hazai ökotermék piac és a fogyasztói tájékoztatás növelését. Továbbá kiemelt feladata az ökotermékek hitelességét szavatoló ellenőrzési és tanúsítási rendszer megerősítése és megújítása.

A hazai ökológiai mezőgazdaság térnyerésének további elősegítésére az új Nemzeti Cselekvési Terv kiemelt figyelmet fordít a következőkre: A hazai ökológiai mezőgazdaság térnyerésének további elősegítésére az új Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért kiemelt figyelmet fordít a következőkre:

- **A hazai KAP támogatási eszközök rendszerszintű összehangolása** az ökogazdálkodás fejlesztése érdekében;
- **A belföldi kínálat és kereslet megnövelése** az öko élelmiszertermelés további ösztönzésével, az öko termékpályák fejlesztésével, a zöld közbeszerzés, valamint tájékoztató és promóciós kampányok biztosításával;
- **Az ökológiai művelés speciális gépesítettségi igényének kielégítése**, ezzel a munkaerőhiány okozta nehézségek csökkentése, különösen a precíziós eszközöket igénylő szántóföldi és kertészeti termelésben és az állattenyésztésben;
- **Az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó oktatás képzési feltételeinek biztosítása, megerősítése** mind a szakképzésben, mind a felsőoktatásban, továbbá felnőttképzésben, tanfolyami képzésekben;
- **Az ökológiai gazdálkodás szaktanácsadói és szakértői hálózatának kialakítása, bővítése**, szakmai szaktanácsadás, ökológiai gazdálkodási képzések és továbbképzések, szakértői munkacsoport és online tudásbázis létrehozásával, és így a gazdálkodói szemléletformálás elősegítése;
- **Az ökológiai gazdálkodást előmozdító hazai kutatás-fejlesztés és innováció (KFI) megerősítése**, egyúttal a hazai agrár KFI műhelyek sikerességének fokozása az EU fenntarthatóságot szem előtt tartó Horizon Europe kutatási keretprogramjában;
- **A 21. századi technológiát alkalmazó ellenőrzési és tanúsítási rendszer kibővítése**, a fogyasztói bizalom megerősítése, valamint a gazdálkodói adminisztrációs teher csökkentése.

A Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért megvalósítása egyszerre képes szolgálni a magyar emberek egészségét, vidéki térségeink élhetőségét, természeti értékeink oltalmazását, és a magyar gazdák versenyképességét. Versenyképességünk ugyanis nemcsak a mennyiséggel, hanem elsősorban a minőséggel javítható, igazodva a társadalom fokozódó fenntarthatósági elvárásaihoz, és jövő generációink érdekeihez. A Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért akkor lehet sikeres, ha

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

megvalósításához az érintett szakmai, tudományos, érdekképviselői, hatósági és civil szervezetek egyaránt aktívan hozzájárulnak. Ehhez teremti meg az Agrárminisztérium a megfelelő koordinációs és finanszírozási kereteket, és erre bátorítok magam is minden, a teremtett világunk védelméért elkötelezett gazdálkodót, élelmiszergazdasági szereplőt.

Dr. Nagy István, agrárminiszter

2. Bevezetés

Az ökológiai gazdálkodás (más néven biogazdálkodás) a talajok és az élővilág épségének, valamint az emberek egészségének megőrzését célzó élelmiszertermelési rendszer. Az ökogazdálkodás a helyi erőforrások használatán és a természetes körfolyamatokon alapul, így kerül a nem természetes eredetű inputanyagok (pl. szintetikus növényvédő szerek, műtrágyák) és a géntechnológiával módosított szervezetek alkalmazását. Az ökológiai gazdálkodás ötvözi a hagyományt, a tudományos kutatás és az innováció eredményeit, ezáltal törekszik a környezet megővésére és – a társadalmi, gazdasági szempontokat is figyelembe véve – az egészséges életmódot elősegítő mezőgazdaság és élelmiszertermelés megteremtésére.

A biogazdálkodás mellett számtalan tudományos érv szól: ökológiai módszerekkel művelt területeken a biológiai sokféleség például átlagosan mintegy harmadával nagyobb, mint a konvencionális művelésű földeken.¹ Az ökogazdálkodás fenntartja a kedvező életfeltételeket a beporzók és más hasznos élő szervezetek, így például a talajlakó élőlények, madarak és kisemlősök számára, és nagyobb fajgazdagságot teremt magában a természetben is. A biogazdálkodás támogatja és képes visszaépíteni az olyan alapvető ökoszisztéma szolgáltatásokat, mint a talajtermékenység, a lokális éghajlat javítása, vagy a megfelelő víz- és tápanyagkörforgás.² A természetes folyamatokra épülő ökológiai módszerek és a szintetikus növényvédő szerek nélküli termelés révén a biogazdálkodás nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a fogyasztók elegendő mennyiségű, biztonságos és kiváló minőségű élelmiszerhez jussanak.³ Ezen felül az ökológiailag művelt mezőgazdasági területek több szénket képesek megkötni, mint a konvencionális táblák, így mérsékelve a klímaváltozás egyre szélsőségesebb hatásait.⁴ A biogazdálkodás nagyon magas állatjóléti előírásokhoz igazodik mind a tartás, mind a takarmányozás terén (ketreces és kötött tartás tilalma, hormon és prevenció antibiotikum használat mellőzése stb.). Bár a biotermékek előállítása jelenleg még költségesebb, mint a konvencionális termelés, a biogazdálkodók gyakran jobb és kiszámíthatóbb jövedelemmel rendelkeznek, mint konvencionális társaik, miközben munkakörülményeik – a jóval kisebb nagyságrendű növényvédőszernek való kitettség miatt – kevésbé egészségkárosítóak.⁵

A környezetre és egészségre gyakorolt előnyeik kívül ma már az ökológiai gazdálkodás gazdasági haszna és jelentősége is előtérbe került, hiszen Európa-szerte dinamikusan fejlődő ágazattá vált, egyre növekvő piaccal és fogyasztási értékekkel. Az Európai Unió biogazdálkodás alá vont területe 10 év alatt 8,3 millió hektárról (2009) 14,6 millió hektárra (2019) nőtt. Ezzel mára az Európai Unió mezőgazdasági területeinek 8,1 %-át teszi ki az ökotérlet. Ezzel párhuzamosan az EU ökológiai élelmiszerpiaca szintén megtöbbszöröződött: 18 milliárd EUR-ról (2009) több mint 41 milliárd EUR-ra nőtt 2019-re.

Mindezek okán az ökológiai gazdálkodás követendő mintaként és célként jelenik meg az Európai Bizottság új, a 2030-ig terjedő időszakra vonatkozó, a fenntartható mezőgazdasági és élelmiszeripari termelésre történő átállásra alapozó *Termelőtől a fogyasztóig és Biodiverzitás Stratégiájában*, melyek az *Európai Zöld Megállapodás* központi elemei. A Bizottság azt a célt

¹ <https://read.organicseurope.bio/publication/organic-farming-and-biodiversity/pdf/>

² <http://www.fao.org/organicag/oa-specialfeatures/oa-climatechange/en/>

³ <http://www.fao.org/organicag/oa-faq/oa-faq7/en/>

⁴ <https://www.pnas.org/content/109/44/18226.short>

⁵ EFSA (European Food Safety Authority), 2014. Guidance on the assessment of exposure of operators, workers, residents and bystanders in risk assessment for plant protection products. EFSA Journal 2014;12(10):3874, 55 pp., doi:10.2903/j.efsa.2014.3874

tűzte ki, hogy 2030-ra az EU mezőgazdasági területeinek egynegyedén ökológiai gazdálkodás folyjon, melynek eléréséhez 2021 márciusában meg is jelentette a konkrét támogató intézkedéseket tartalmazó új, európai *Ökológiai Termelés Fejlesztésére Irányuló Cselekvési Tervet*. Az uniós Cselekvési Tervet a nemrégiben megjelent az *EU Vidéki területeinek hosszú távú jövőképe 2040* című vidékstratégia is megerősíti, amely az ökológiai gazdálkodást tekinti az európai vidék egyik lehetőségének és fontos eszközének az élelmiszer-rendszereink fejlesztésében.

A magyar Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért célja - építkezve az előző tervezési ciklus eredményeire - hogy az uniós és hazai stratégiák irányát követve **kijelölje a jövőképet és a célterületeket** a magyarországi ökológiai mezőgazdaság fejlesztéséhez 2027-ig, továbbá meghatározza az azok megvalósulását támogató cselekvési területeket és konkrét intézkedéseket. A Cselekvési Terv egyik **legfontosabb célkitűzése, hogy 2027-ig megduplázza a hazai ökológiai művelés alá vont területek méretét, elérve ezzel a 10%-os ökoterületarányt**, jelentősen hozzájárulva ezzel az ambiciózus uniós célszám eléréséhez.

A cselekvési terv alapját a fenti szakpolitikai kereteken túl a *Digitális Agrár Stratégia* képezi, amely számottevő mértékben tudja támogatni a precíziós és digitális eszközök ökológiai gazdálkodásban történő elterjedését, illetve az öko művelés sajátos igényeinek kielégítését. A *Nemzeti Tájstratégia* és a *Talajvédelmi- és Növényvédelmi Cselekvési Tervek* céljai szintén támogatják az olyan környezet- és élővilág-kímélő gazdálkodási technológiák és módszerek kidolgozását és elterjesztését, mint amilyen az ökológiai gazdálkodás. Tekintettel a készülő új *Nemzeti Biodiverzitás Stratégia 2021-2027* dokumentumra, szükséges is, hogy a jelen cselekvési terv intézkedései összhangban álljanak a megfogalmazott biodiverzitási célokkal. A két program ugyanis egymást erősítve biztosíthatja hazánk számára hosszú távon a mezőgazdálkodás és élelmiszerrendszereink fenntartható átállását.

A Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért intézkedéseinek megvalósításához szükséges forrás jelentős része a hazai KAP Stratégiai Tervbe beépíthető. Emellett más nemzeti szintű és uniós támogatásokat (pl. kutatási és innovációs források) is szükséges összehangoltan kezelni a Cselekvési Terv sikeres megvalósítása érdekében.

Az Agrárminisztérium által felügyelt Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért elkészítésében és véleményezésében, valamint előrehaladásának monitoringjában az öko ágazat szakmai, érdekképviselői és érintett civil csoportjai aktívan részt vesznek. E széleskörű részvételt a Cselekvési Terv intézkedéseinek végrehajtásában is biztosítani szükséges.

3. Helyzetértékelés

3.1. Az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzete a világon és az Európai Unióban

A FiBL⁶ és az IFOAM⁷ értékelő és összegző tanulmánya⁸ alapján világszerte mintegy 72,3 millió hektár (2019) mezőgazdasági terület állt ellenőrzött ökológiai művelés alatt, ami óriási növekedést jelent, hiszen az emelkedés 2011-hez (37,2 millió ha) viszonyítva 94%-os, vagyis 8 év alatt majdnem megduplázódott a tanúsított biogazdálkodású terület. Az összes mezőgazdasági területből a legnagyobb öko területi aránnyal rendelkező európai országok: Ausztria 26,1%, Észtország 22,3%, Svédország 20,4%, Olaszország 15,2%, Lettország 14,8 % és Svájc 16,5%. Világszinten 3,1 millió gazdaság alkalmaz ellenőrzött ökológiai módszereket, ebből Európában vezető Törökország 74,5 ezer; Olaszország 70,5 ezer; Franciaország 47,2 ezer és Spanyolország 41,8 ezer gazdasággal.

Az ökológiai termékek világpiaci forgalma⁹ 2019-ban lépte át a 106 milliárd eurót. 2011-hez viszonyítva (45 Mrd) tehát a bioélelmiszer-forgalom jelentősen emelkedett. A részletező adatok (2019) szerint az Amerikai Egyesült Államok volt a piacvezető, 44,7 Mrd eurós forgalommal, majd követte Németország 11,9 Mrd, Franciaország 11,3 Mrd és Kína 8,1 Mrd euró forgalommal.

Az Európai Unióban 41,5 Mrd eurót tett ki az éves biotermék forgalom 2019-ben (ez tíz év alatt 131,6%-os növekedést mutat). A fentiekben megadott országok mellett Olaszország 3,6 Mrd, Svájc 2,9 Mrd, Spanyolország 2,13 Mrd, Ausztria 1,92 Mrd és Hollandia 1,2 Mrd euró nagyságú öko piaca jelentős. Az egy főre jutó átlagos éves ökotermék-fogyasztás Európában 55,8 eurót tett ki, az EU-ban 84,4 eurót. Dániában volt a legnagyobb, 344 euró/fő/évvel, de magas volt a balti államokban, így Észtországban 86 euró, Lettországon 51 euró is. Az ökológiai gazdálkodást végző termelők száma 2019-re 418 ezerre növekedett, nyolc év alatt 76%-kal emelkedett a számuk. Az uniós adatok alakulását az 1. ábra mutatja be.

A fenti globális és európai számok azt mutatják, hogy azokban az országokban, ahol az ökológiai gazdálkodás intézményesen jól beágyazódott az agrártermelési és fogyasztási struktúrába, ott állandó és jelentős a piaci fejlődés és az ökológiai területek növekedése. Európa esetében kiemelkedően fontos, hogy az ilyen gyakorlatot folytató országokban biztosítottak a széleskörű támogatási intézkedések, ezen belül a területalapú támogatások, a működő tanácsadói és mentori szolgálat, valamint a kutatás-fejlesztési és marketing tevékenységek, melyek mind az öko ágazat hatékonyságát és termelékenységét növelik.

⁶ FiBL: Research Institute of Organic Agriculture (<https://www.fibl.org/en>)

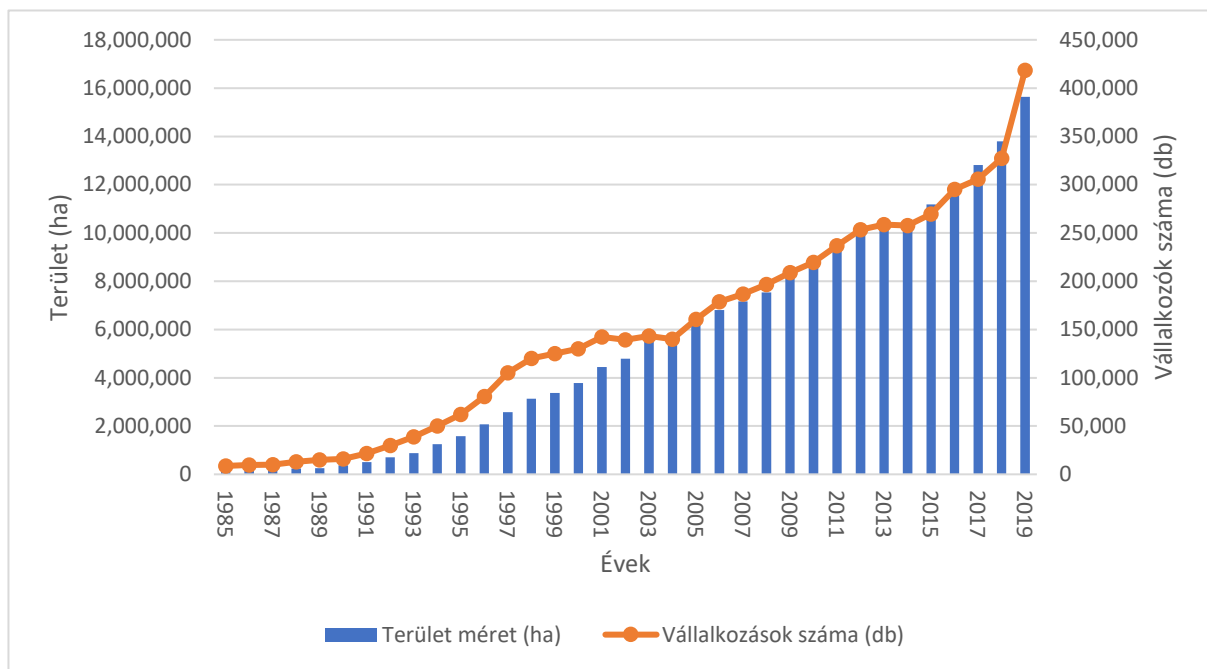
⁷ IFOAM: International Federation of Organic Agriculture Movements

⁸ Willer, Helga, Jan Trávníček, Claudia Meier and Bernhard Schlatter (Eds.) (2021): The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2021. Research Institute of Organic Agriculture FiBL, Frick, and IFOAM – Organics International, Bonn (v20210301)

⁹ www.organic-market.info

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

1. ábra: Az ökológiai gazdálkodás alakulása az EU-ban (1985-2019)

(Forrás: FiBL & IFOAM: The World of Organic Agriculture 2021¹⁰)

Az ökológiai gazdálkodás uniós fejlődésén belül, számunkra különösen Ausztria példája lehet fontos. Bár ebben az országban jelentős az alpesi legelők mennyisége, azonban a síkvidéki szántó- és ültetvény-területeken is kiterjedten (összesen 638 ezer hektáron) folytatnak ökológiai termelést, mégpedig ezzel - EU-elsőként - a teljes mezőgazdasági terület 26,1%-án (2019), több mint 26 ezer biogazdaság részvételével. A biotermékek fogyasztása az elmúlt időszakban évenként 10-15%-kal nőtt, az egyes biotermékek részaránya a teljes gyümölcs-, zöldség-, tej- és tejtermék-, továbbá tojás-, hús- és készétel-fogyasztásban 9,3%-ra emelkedett a 2011-es 6,6%-hoz képest (ágazatonként: friss zöldség 16%, gyümölcs 11%, tejtermék 12,4%, tojás 22%).

A fejlődéshez hozzájárultak az elmúlt hétéves ciklusra vonatkozó határozott fejlesztési elképzelések, meghatározó célkitűzések és tervszámok. Az 1. mellékletben néhány EU-tagállam ökológiai cselekvési tervének főbb elemeit emeljük ki, melyek segítségével sikeresen bővítették, mind az ökológiai termelésre átvált gazdaságok és területek számát, mind saját piacaikon az ökológiai élelmiszerek forgalmát.

¹⁰ Helga Willer, Jan Trávníček, Claudia Meier and Bernhard Schlatter. 2021. The World of Organic Agriculture. Statistics and emerging trends 2021. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) and IFOAM-Organics International, Bonn.

3.2. Az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzete Magyarországon

Az ökológiai gazdálkodás helyzetének értékelését az elérhető legfrissebb, 2020-as adatok alapján végeztük el.

Az ökológiai gazdálkodásba vont területek jellemzői és az ökológiai gazdálkodásban érintett vállalkozások száma Magyarországon

Magyarországon 2020-ban 301 430,4 hektáron folytattak ellenőrzött ökológiai gazdálkodást, amelyből 193 215,3 hektár már átállt, 108 215,1 hektár pedig átállás alatt álló terület volt. A tanúsító szervezetek által nyilvántartott gazdasági szereplők száma összesen 5760 volt, amelyek közül 5128 mezőgazdasági termelő, 521 feldolgozó, 48 importőr. A területi adatokat vizsgálva az előző évhez képest kisebb területcsökkenés volt megfigyelhető, a mezőgazdasági termelők és a feldolgozók száma is csökkent, az importőr vállalkozások száma pedig emelkedett. Az előző évben, 2019-ben ugyanakkor Magyarország a világon a 10. legdinamikusabban fejlődő ország volt az ökológiai művelés alatt álló területek bővülése vonatkozásában. A 2019-es évben az átállás alatti terület nagysága jelentősen, 38 271 hektárról 117 963 hektárra növekedett, a 2019. január elsején indult VP4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása című Vidékfejlesztési Program (VP) pályázati felhívásnak köszönhetően.

1. táblázat: Az ellenőrzött ökológiai területek mérete Magyarországon¹¹

Területi adatok (ha)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Összes ellenőrzött terület						
ebből:	129735	186321,5	199682,7	209382,1	303190,2	301430,4
- átállt területek	94163	91298,6	104482,2	171111,5	185227,4	193215,3
- átállás alatt területek	35572	95022,9	95200,41	38270,54	117962,7	108215,1

2. táblázat: Ellenőrzött ökológiai vállalkozások száma Magyarországon¹²

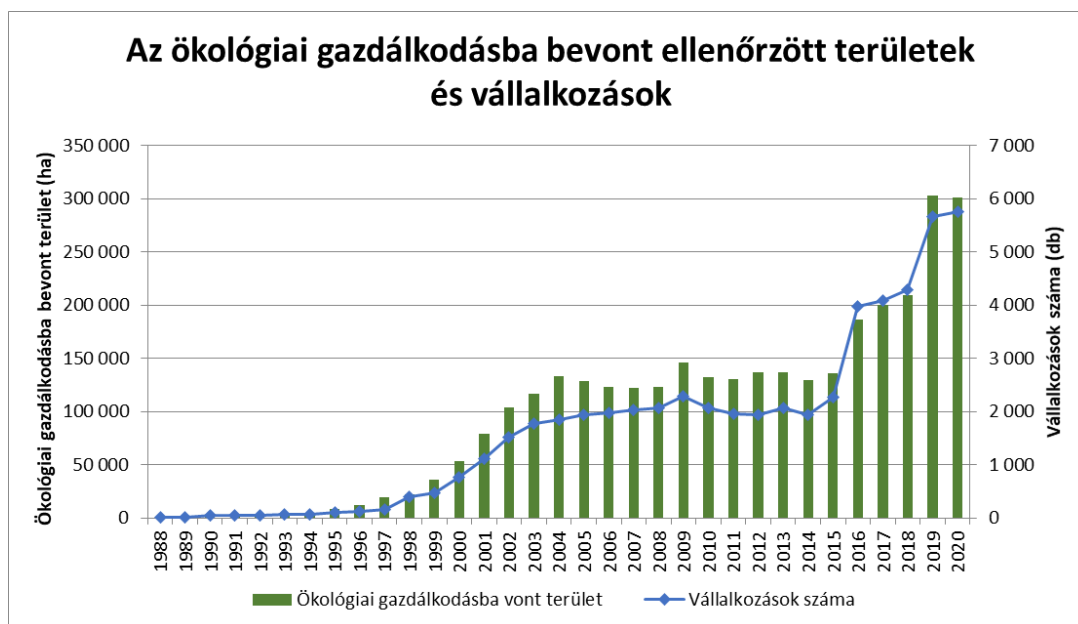
Ellenőrzött gazdasági szereplők száma (db)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Összes gazdasági szereplő	2273	3968	4085	4284	5667	5760
Mezőgazdasági termelő	1971	3414	3642	3929	5136	5128
Feldolgozó összesen	235	442	492	515	523	521
Importőr	21	34	36	42	44	48

Jelenleg két VP ökogazdálkodási program fut egymással részben párhuzamosan, ötéves (illetve hosszabbítás esetén 6 éves) kötelezettségvállalás mellett, szántó, ültetvény és gyepterület művelési ág szerint az átállási, illetve a fenntartási (átállt) időszakban eltérő mértékű, de a bevont terület nagysága által meghatározott támogatást biztosítva a résztvevőknek.

¹¹ KSH adatközlés az ellenőrzött ökológiai területek méretéről (2020). https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0038.html

¹² KSH adatközlés az ellenőrzött ökológiai vállalkozások számáról (2020)

2. ábra: Az ökológiai gazdálkodásba bevont ellenőrzött terület és vállalkozások száma Magyarországon

Forrás: Az EUROSTAT éves statisztikája, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. és a Bio Garancia Kft. adatai

Az ökológiai termelés már a 80-as évektől kezdve jelen volt a hazai kis- és nagyüzemekben. Kezdetektől fogva meghatározta a növényi alaptermék előállítás, az export-orientáltság és a feldolgozás alacsony szintje. **A nyugat-európai felvevőpiac fejlődése és az alapanyag hiánya ösztönözte leginkább a hazai mezőgazdasági termelők áttérését, egészen 2004-ig.** 2004-ben indult az Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) Agrár-környezetgazdálkodási (AKG) programja, majd az ÚMVP (Új Magyarország Vidékfejlesztési Program) AKG, 2009 és 2014 között, mely az évről évre emelkedő területalapú támogatás mellett szintén területalapú kifizetésként segítette az áttálló gazdálkodókat. **A Vidékfejlesztési Program keretében 2015-ben meghirdetett VP-4-11.1.-11.2.-15. kódszámú „Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása” (a továbbiakban: ÖKO VP 2015), valamint a 2018-ban meghirdetett VP-4-11.1.-11.2.-18. kódszámú „Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása” (a továbbiakban: ÖKO VP 2018) felhívások megjelenése az ökológiai gazdálkodásra áttálló gazdaságok számának és az öko-gazdálkodásba bevont területek méretének növelését illetően is kiemelkedően sikeresnek tekinthető.**

3. táblázat Az öko területek részaránya művelési áganként 2020-ban¹³

Művelési ág	Területnagyság Magyarországon KSH adatok alapján (ha)	Öko területek nagysága (ha)	Öko részarány (%)
Szántó	4 038 900	105 561	2,61%
Ültetvény	149 000	14 908	10,01%

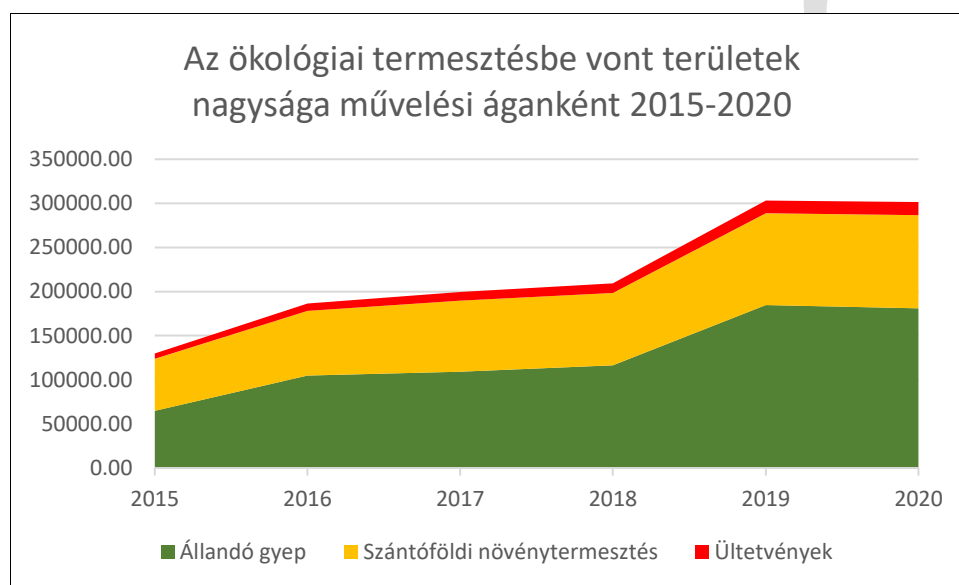
¹³ KSH adatközlés az öko területek részarányáról művelési áganként (2020).

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Gyep	732 500	180 932	24,70%
Halastó	35 200	3 169	9,00%
Mezőgazdaságilag művelt terület	4 923 600	301 460	6,12%

A 3. táblázat adataiból látható, hogy az ökológiai gazdálkodás 2020-ban **a hazai mezőgazdasági területek 6,12%-át tette ki**. Egyértelmű a növekedés, jóval magasabb a korábbi 2,5-3%-os értéknél, azonban továbbra is **elmarad** a 2019-es **Európai Unió átlagától (8,1%)**.

3. ábra Minősített ökológiai gazdálkodásba vont területek aránya 2020-ben, művelési áganként¹⁴

Az ötéves támogatási programok követelményrendszerei egyértelműen **a gyepterületek arányának növekedését segítették elő a legnagyobb mértékben**. A 2015-ös 49,9%-os arányról 2019-re **60,9%-ra nőtt, 2020-ban 60,03% a gyepterületek részesedése** az összes ökoterületen belül. Ezért - bár a szántók, ideértve a zöldségféléket is, valamint az ültetvények területe is abszolút értéket tekintve jelentősen nőtt - a közvetlenül öko élelmiszer előállításra használt területek aránya mégis csökkent az ágazaton belül. A szántó művelési ágon belül a területek 36,28%-án gabonafélét, mindössze 2,8%-án maghüvelyeseket, 0,1%-án gyökerűkért termesztett növényeket (burgonya, cukorrépa, csicsóka), 13,43%-án ipari növényeket (olaj, rostnövényeket, szóját, fűszer- és gyógynövényeket), 4,11%-án zöldségféléket 2,5%-án egyéb növényeket termelnek, a szántók 6,6%-a parlag.

A termelési szerkezet egyenesen következik a támogatáspolitikából, valamint az ágazat export-orientáltságából, mivelhogy ökológiai minőségben a termesztés-technológiát figyelembe véve a **szántóföldi növények állíthatók elő nagy mennyiségben**, akár komolyabb **szakmai felkészülés, géppark és élőmunkaerő-igény nélkül** is. A tanúsítvánnyal rendelkező, Nyugat-Európában keresett biotermények (**búza, tönköly, repce, napraforgó**) értékesítése **nem igényel jelentős szervezetséget, amennyiben** a termelő részéről legalább **egy kamionnyi tétel rendelkezésre áll**. A gabonafélét, olajnövények,

¹⁴ KSH adatközlés a minősített ökológiai gazdálkodásba vont területek arányáról (2021)

szemes takarmánynövények egyszerűen tárolhatók és szállíthatók, több integrátor szervezet is foglalkozik termeltetésükkel és nagykereskedelmükkel. A **zöldség- és gyümölcsstermesztéstől az összetettebb ökológiai termesztéstechnológia és növényvédelem,** az ezzel járó **nagyobb kockázat,** a magas **élőmunka igény,** valamint a **kezdő beruházás nagyobb** mértéke is **viSSzatartja** a hazai termelőket. A zöldség- és gyümölcstermékekhez szükséges **raktározási és logisztikai eszközök országos szinten ugyanakkor bővültek,** mivel a **ÖKO VP 2018** programba belépő gyümölcstermelők átállása 2021-ben fog befejeződni és az ellenőrzési rendszerbe beléptek a bogysok (bodzát, homoktövis) illetve almát felvásárló és feldolgozó hűtő- és fagyasztó, valamint sűrítmenny előállító üzemek is. A kiskereskedelmi láncokban az import termékek mellett már hazai termelőktől származó ökológiai zöldség és gyümölcs is megjelent. Mindez azt is jelenti, hogy az egyébként zöldség és gyümölcs logisztikával, csomagolással foglalkozó vállalkozások – amelyek elengedhetetlenül fontosak a termékpalya fejlesztésben – is nyitottak az ökológiai termékek forgalmazására.

Figyelembe véve, hogy a hosszú távon sikeres termelés alapfeltétele ma már a szántóföldi kultúrákban is a szakértelem és a magas szintű gépesítettség, egyes kultúrák esetén a precíziós gazdálkodás, ezért egyértelmű, hogy a hazai ökológiai ágazat további fejlesztésekre szorul.

4. táblázat Az ökológiai állatállomány változása¹⁵

	Év					
Állatállomány (db)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
szarvasmarha félék	18919	20815	17741	18964	27007	26087
húshasznú	14199	14769	11436	13482	22348	21983
tejhasznú	2744	3339	3272	1169	1200	767
egyéb	1976	2707	3033	4313	3459	3337
sertés	4023	8945	5333	4459	5486	3499
juh	7913	8138	6260	5538	11801	8506
kecske	538	1105	552	572	807	611
baromfi	133065	77520	106292	83538	131367	95349

A 4. táblázat adatai megmutatják ellenőrzésbe vont **állatlétszám alakulását az elmúlt 5 évben.** A **2019-es állatlétszámnövekedés a húshasznú szarvasmarha és a juh állomány létszámát illetően az ÖKO VP 2018 előírásainak köszönhető.** Sajnos a **tejelő szarvasmarha létszáma tovább csökkent,** pedig ezen állatok terméke az, amely a **mindennapos ételmezésben, különösen a gyermekek ételmezésében, a közétkeztetésben** is szerepet játszhat. Ráadásul az öko egységekben tartott állatok jelentős része – a juhállomány

¹⁵ KSH adatközlés az ökológiai állatállomány változásáról (2020).

68,9%-a, a szarvasmarhaállomány 41,7%-a – nem tanúsított, a tanúsítószervezet tájékoztatása szerint párhuzamos tartás, nem megfelelő takarmányozás, nyilvántartási hiányosságok miatt. A tanúsító szervezetektől származó adatok szerint 8 olyan tenyészet van, amelyben ökológiai tejelő szarvasmarhát, 16 tenyészetben tyúkfélét (ebből 4 tenyészet 350 tyúk feletti tojótelep, 4 tenyészet 350 alatti, a többi 50 alatti tojót) tartanak, 10-nél kevesebb tenyészetben tartanak bio broiler csirkéket, 16 tenyészetben sertést, továbbá 20 tenyészetben juhokat, 13-ban kecskéket, 20-ban bivalyokat, 150-ben húshasznú marhákat, 26-ban lovakat. A húsmarha és a juh állományok, csakúgy, mint a sertés és a broiler-csírke esetén elsősorban a hazai **bio bébiétel** gyártó cég a felvásárló. Ezen kívül a nagyon kicsi hazai felvevőpiac mellett valószínűleg **külföldi piacokra termelnek** az ökológiai állattartók, de előfordul az is, hogy végül **öko jelölés nélkül (azaz konvencionális termékként) hozzák forgalomba az élő állatot, állati terméket**. A minősített halastavak felülete a 2018-as 5401 hektárról lecsökkent 3169 hektárra. Az ökológiai méhcsaládok száma 2019-re 44 717-ra növekedett, ami kifejezetten jelentős.

A **feldolgozó üzemek száma** az elmúlt évek csökkenése után **újra emelkedik**. A feldolgozó üzemek esetében nem áll rendelkezésre statisztikai adat arról, hogy termelésük hány százalékát teszi ki az ökológiai élelmiszer előállítása, de jellemző, hogy a **termékkínálatuk fontos része az öko termék**. Ezek a vállalkozások nemcsak a hazai piacon, hanem exportpiacokon is jelen vannak, sőt esetenként kizárólag exportra termelnek. A VP egyes támogatási programjai az elbírálási szempontok között pluszponttal értékeli az öko ellenőrzési rendszerben történő részvételt, csakúgy, mint az egyes minőségrendszereknek megfelelő élelmiszerek előállítását. Mivel az ÖKO VP 2015 és ÖKO VP 2018 program is egyértelműen ösztönözte az ültetvények (gyümölcsültetvények és szőlő) átállítását ökológiai gazdálkodásra, ezért **stabilan emelkedik az öko zöldség és gyümölcs tartósításával és feldolgozásával** foglalkozó üzemek száma is. Ugyanez mondható el az alkoholos italok előállításával foglalkozó üzemek, közöttük különösen a **bio borászati üzemek számának emelkedéséről**. A **takarmány előállító létesítmények számának emelkedése** az állattartás technológiájának fejlődését mutatja, azaz az állattartók mezőgazdasági alaptermékeken kívül az **öko rendeletnek megfelelő takarmány-kiegészítőkkel és keveréktakarmányokkal is etetik az állataikat**.

5. táblázat Az ökológiai takarmányok és élelmiszerek feldolgozásával foglalkozó vállalkozások száma¹⁶

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Az ökológiai takarmányok és élelmiszerek és alkoholos italok feldolgozásával foglalkozó vállalkozások száma összesen kistermelői feldolgozás nélkül	505	491	399	370	443	501
Hús és állati termék előállítás	20	15	13	16	22	15
Hal és halászati termékek előállítói	1	3	1	1	2	2
Zöldség és gyümölcs feldolgozó és tartósító vállalkozások	164	159	150	160	195	208
Növény olajok és állati zsírok feldolgozói	25	25	21	25	24	38
Tej és tejipari termékek előállítói	13	11	10	11	10	13
Malomipari, keményítő és keményítő alapú termékek előállítói	36	35	30	30	32	46
Tészta és sütőipari termékek előállítói	24	20	22	21	21	21

¹⁶ EUROSTAT adat az ökológiai takarmányok és élelmiszerek feldolgozásával foglalkozó vállalkozások számáról (2020). https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=org_cpreact&lang=en

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Egyéb élelmiszerek előállítói	163	135	103	104	127	148
Takarmány előállító létesítmények	1	5	7	2	10	10
Alkoholos italok előállítása	33	45	42	11	53	66
Borászati üzemek	25	31	34	9	42	54

Néhány kritikus terület a hazai ökológiai gazdálkodásban

Vetőmagengedélyek

Ökológiai gazdálkodásban alapvetően ökológiai vetőmagot és szaporítóanyagot szükséges használni. A jelenleg forgalomba kerülő vetőmagtétel töredéke ökológiai minőségű. Annak érdekében, hogy a gazdálkodók hozzáférjenek az öko vetőmagokhoz, a tagállamoknak öko vetőmag adatbázist kell létrehozni. Magyarországon a NÉBIH működteti az úgynevezett öko vetőmag adatbázist, amely az ökológiai termelők öko vetőmaghoz történő hozzáférését segíti. Az öko vetőmag adatbázisba a vetőmag-forgalmazók önkéntesen kérelmezhetik öko vetőmagtételük felvételét. A vetőmag adatbázisban 3-5 őszi- és tavaszi gabona 2-3 fajtája, takarmányborsó, egy-egy forgalmazó zöldségvetőmag tételük szerepelnek, az adatbázisban szereplő tétélekkel a gazdálkodói vetőmagigény töredéke fedezhető. Ha a gazdálkodó a vetés előtt nem tud öko vetőmagot beszerezni, egyedi derogáció vagy általános derogáció alapján használhat nem ökológiai termesztésből származó, kezeletlen vetőmagot. Magyarországon a NÉBIH nem adott ki idáig általános derogációt nem öko vetőmag használatára. 2020-ban összesen 3941 egyedi vetőmagengedélyt adtak ki a tanúsító szervezetek, kb. 1700 esetben szántóföldi növények, kb. 2200 esetben zöldségfélék vetőmagjaira. 3481 esetben a gazdálkodó azzal indokolta kérelmét, hogy az adott fajta nem érhető el az öko vetőmag adatbázisban. Az egyedi vetőmagengedélyek benyújtása, elbírálása és nyilvántartása **jelentős adminisztrációs terhet ró a gazdálkodókra és a tanúsító szervezetekre, miközben a jelenleg hatályos öko rendelet szerint lenne lehetőség egy-egy szezonra és meghatározott növénycsoportokra vonatkozóan általános derogáció kiadására, ahogyan ezt számos tagállamban, ideértve Ausztriát és Németországot is megteszik.**

Párhuzamos termelés

Az öko rendelet követelménye, hogy a mezőgazdasági üzem egészét, ideértve a növénytermesztést és az állattartást is, ökológiai gazdálkodásra át kell állítani. Azonban speciális előírások betartása esetén a mezőgazdasági üzem felosztható egyértelműen elkülönülő egységekre vagy akvakultúrás termelőhelyekre, amelyek közül nem mindegyiket irányítják az ökológiai termelés szabályai szerint. Az ilyen esetekben áll fenn a párhuzamos termelés esete. Párhuzamos termelés esetén csak abban az esetben jelölhető öko terméknek az előállított termék, ha ugyanazt a fajt nem termelik az öko és nem öko egységben is, állatfajok esetén eltérő állatfajt tartanak. Élő kultúrák (ültetvények) esetén a párhuzamos termelés megszüntetésére az átállás kezdetétől kezdve 5 éve van a gazdálkodónak.

6. táblázat Az ökológiai gazdálkodásra átállt gazdaságok üzemméret szerinti megoszlása az ökológiai gazdálkodásra átállított terület aránya alapján.

A gazdaság területének nagysága (ha)	Gazdaságok száma*	A gazdaság területeinek átállítása					
		100%	90-100%	50-90%	10-50%	2-10%	<2%
< 0,10	1	100%	0%	0%	0%	0%	0%
0,10–0,14	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

0,15–0,19	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%
0,20–0,49	8	75%	13%	0%	13%	0%	0%
0,50–0,99	11	91%	0%	9%	0%	0%	0%
1,00–1,99	85	91%	0%	6%	4%	0%	0%
2,00–2,99	96	72%	4%	14%	6%	2%	2%
3,00–3,99	98	64%	3%	20%	10%	0%	2%
4,00–4,99	105	42%	4%	30%	22%	1%	1%
5,00–9,99	465	44%	7%	23%	24%	1%	0%
10,00–19,99	74	50%	4%	20%	20%	4%	1%
20,00–49,99	858	34%	9%	23%	28%	6%	1%
50,00–99,99	650	25%	7%	27%	29%	8%	3%
100,00–199,99	671	20%	7%	24%	31%	13%	5%
200,00–299,99	362	22%	5%	17%	31%	13%	12%
300,00–499,99	209	22%	3%	20%	26%	16%	13%
500,00–999,99	156	17%	3%	15%	33%	17%	15%
1000,00–2499,99	56	9%	2%	2%	48%	27%	13%
2500 ≤	11	27%	0%	27%	18%	9%	9%
összesen	3916	32%	6%	22%	27%	8%	4%

Magyarországon nincs olyan tanúsítási program, illetve magánvédjegy, ami a teljes átállást ösztönözné, emellett a párhuzamos gazdálkodás nagyarányú előfordulása is az előállított termékek öko tanúsítását akadályozza. Jelenleg nem kis számban vannak olyan gazdaságok, amelyek a területeiknek kevesebb, mint 10%-át állították át ökológiai művelésre, esetenként csak 1-2%-ot a jellemzően nagyobb méretű üzemből, így **valódi öko termék előállítását nem végeznek, de mivel öko tanúsítvánnyal rendelkeznek, jogosultak a különböző támogatási konstrukcióban az öko ágazat támogatására beépített kedvezmények, pluszpontok igénybevételére.** A 6. táblázatban a tanúsítószervezetek és a MÁK adatközlése alapján a területek átállításának aránya alapján, üzemméret szerint csoportosítottuk az ökológiai gazdálkodást folytató üzemeket. 3916 üzem esetén tudtuk a párhuzamos termelés nagyságát megállapítani. Összesen 5760 mezőgazdasági termelő van, a hiányzó adatok inkább MVH azonosító nélküli kisebb üzemeket takarnak. A hiányzó adatok ellenére elmondható, hogy a kisebb üzemek, bár valószínűleg egyáltalán nem igényelnek területalapú támogatást, jellemzően a teljes üzemüket átállítják, míg azok az üzemek, amelyek csak a területeik 10%-át, vagy ennél kevesebbet állítanak át, legtöbbször a támogatási rendszer potyautasai. A területek 100%-át átállító gazdaságok – minél nagyobb területtel rendelkeznek, annál nagyobb valószínűséggel – termelnek exportra, és rendelkeznek valamilyen teljes átállást megkövetelő nemzetközi magánvédjegy tanúsítással (Biosuisse, Bioaustria, Naturland, Demeter). Párhuzamos gazdálkodást folytat az üzem akkor is, ha a növénytermesztés egészét átállítja, de az állattartása konvencionális marad.

Átállás ökológiai állattartásra

Az öko rendelet szerint, amennyiben az átállás kezdetén a gazdaság valamennyi földterületét és állatállományát bejelenti és az állatait döntően a saját gazdaságából származó takarmánnyal eteti, az átállás kezdetén a gazdaságban tartott állatok mindegyike 24 hónap elteltével átállt. A későbbiekben azonban már csak a még nem ellett nőivarú (és bármilyen életkorú hím) tenyészállatok bevonásával bővíthető az ökológiai tenyészet. Ez tovább nehezíti az ökológiai állattartásra való áttérést.

Gasztronómia, közétkeztetés

A háztartások ökológiai termék fogyasztásáról és a közétkeztetésben felhasznált öko alapanyagok mennyiségéről nincs elérhető statisztikai adat. Van néhány pozitív példa, leginkább szülői kezdeményezésre (alternatív bölcsődék, óvodák, iskolák intézményeiben), illetve néhány vendéglátóhely, ahol részben vagy egészben öko alapanyagokból készült ételeket kínálnak.

A 2020-as statisztikai adatok¹⁷ szerint Magyarországon összesen 43 761 kereskedelmi vendéglátóhely és 6429 munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést biztosító vállalkozás volt. A közétkeztetésben nagyságrendileg naponta 2 millió ember vesz részt, kb. 1 millió kisgyermek, tanuló és diák, 500 ezer fő szociális intézményekben, a fennmaradó félmillió fő egészségügyi ellátásban, rendfenntartásban, büntetés-végrehajtásban, egyéb munkahelyeken. A közétkeztetésben felhasználható alapanyagok jellege és mennyisége szigorúan szabályozott a 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet 1. mellékletében (Nyersanyag-kiszabott előírás egy adagra/fő).¹⁸ Vannak ugyan olyan optimista becslések, amelyek az öko alapanyagok arányát a közétkeztetésben 0,5%-ra teszik, de ez valószínűleg nagyságrendi tévedés, összességében ettől még messze elmarad a felhasználás. 2021 szeptember 1-től kell alkalmazni a 676/2020 Kormányrendeletet a közétkeztetés tárgyú közbeszerzések tekintetében alkalmazandó eljárások sajátos szabályairól, amely előírja a helyben megtermelt és elérhető, valamint a 1305/2005 1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti címkével ellátott élelmiszerek beszerzését, ideértve az öko élelmiszerek beszerzését is. A kormányrendelet kimondja, hogy nem lehet majd egyedüli döntési pont a beszállítandó áru ára.

3.3. Az ökológiai gazdálkodás szabályozási és intézményi helyzete Magyarországon

EU-s és hazai szabályzók

Az ökológiai gazdálkodásból származó élelmiszerek és takarmányok előállítását, jelölését és forgalomba hozatalát szabályzó, **jelenleg is érvényben lévő uniós jogszabályok** a következők:

- A Tanács 834/2007/EK rendelete¹⁹ (2007. június 28.) az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről
- A Bizottság 889/2008/EK rendelete²⁰ (2008. szeptember 5.) az ökológiai termelés, a címkézés és az ellenőrzés tekintetében az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről szóló 834/2007/EK rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról
- A Bizottság 1235/2008/EK rendelete²¹ (2008. december 8.) a 834/2007/EK tanácsi rendeletben az ökológiai termékek harmadik országból származó behozatalára előírt szabályozás végrehajtására vonatkozó részletes szabályok meghatározásáról.

Ezen jogszabályok Magyarországon közvetlenül alkalmazandók. E jogszabályok általános és részletes szabályokat tartalmaznak a mezőgazdasági termelésre (növénytermesztés, állattartás,

¹⁷ KSH adatközlés a közétkeztetésről: https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/hu/tur0062.html

¹⁸ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400037.emm>

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:02007R0834-20130701&from=EN>

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008R0889-20210101&from=EN>

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02008R1235-20210318>

vízi állatok tenyésztése, gombák és vadon termő növények gyűjtése, vetőmagok), az ezekből származó élelmiszerként vagy takarmányként felhasználható termékek feldolgozására, jelölésére, importjára, forgalomba hozatalára. Az állattartás tekintetében a részletes szabályok a lófélék, szarvasmarhafélék, juhok, kecskék, sertések, tojó és húshasznú tyúkok, kacsák és libák tekintetében részletesek, a többi állatfaj esetén általánosak. Nem tartozik a rendelet hatálya alá a közétkeztetés, az öko növényi vagy állati eredetű textíliák (gyapot, len, kender, gyapjú, toll) előállítás, és nem szabályozza az öko (vagy bio vagy ökológiai) megnevezés cégnévben történő használatának szabályait.

Az EU jogszabályok hatálya alatt álló, de részletesen nem szabályozott területek közül a tanúsítóknál léteznek a NÉBIH által elismert magán előírások a következő területekről:

- Strucc-, emu- és nandutartás
- Vadaskerti vadtartás
- Nyúltartás
- Japán fürj
- Kedvtelésből tartott állatok eledele

Az EU jogszabályok által nem szabályozott közétkeztetésre (a tanúsító szóhasználata szerint tömegétkeztetés) és kozmetikumok előállítására a magán előírásokat szintén az elismert tanúsító szervezetek (Biokontroll Hungária Nonprofit Kft., Bio Garancia Magyarország Kft.) készítették.

- Már kihirdetésre került a 834/2007 EK rendeletet felváltó, **új öko rendelet**: az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 rendelete [\(2018. május 30.\) az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről, valamint a 834/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről](#)²², és a részletszabályokat tartalmazó kapcsolódó felhatalmazáson alapuló vagy végrehajtási rendeletei is (ld. 2. melléklet), **amelyek 2022. január 1-jétől kötelezően alkalmazandók.**

Az új öko rendelet legfontosabb újdonságai:

- Kibővül a tanúsítható termékek köre
- Lehetőséget ad a csoportos tanúsításra
- Felmentést ad az ellenőrzés alól a közvetlenül végfelhasználók részére ökoterméket előállítók részére (de ehhez tagállami szabályozás szükséges: 2018/848 EU rendelet 35 cikk (8) bekezdés)
- Új tanúsítványforma, elektronikus tanúsítás bevezetése
- A derogációk, elsősorban a nem ökológiai vetőmag használatának kivezetése
- Ökológiai fajta és ökológiai heterogén szaporítóanyag bevezetése.

Az ökológiai gazdálkodást szabályozó EU rendeleteket hazai ökológiai jogszabály, a Vidékfejlesztési Miniszter 34/2013 (V.14.) VM rendelete²³ a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai gazdálkodási követelmények szerinti tanúsításáról, forgalmazásáról, jelöléséről és ellenőrzésének eljárásrendjéről szóló rendelet egészíti ki.

Intézményi háttér

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:02018R0848-20201114&from=EN>

²³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300034.vm>

Ellenőrzés és tanúsítás

Magyarországon az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvényben az Országgyűlés az ökológiai termeléssel kapcsolatos felügyeleti feladatok ellátását az élelmiszerlánc-felügyeleti szervre ruházta. A 34/2013. (V.14.) VM rendelet írja le a NÉBIH, a kormányhivatalok, a tanúsító szervezetek feladatait, jogait, az ökológiai gazdálkodás ellenőrzésével és tanúsításával, továbbá az ellenőrzési rendszer működésével kapcsolatos eljárásrendet. Az ellenőrzési feladatok bizonyos jogszabályban meghatározott körét a NÉBIH a tanúsító szervezetekhez delegálja. A NÉBIH ismeri el a tanúsító szervezeteket, évente felülvizsgálja tevékenységüket, kezeli az öko vetőmag adatbázist. A tanúsító szervezet a 2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről 47/A. § (2) bekezdése szerinti integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv (a továbbiakban: többéves terv) elkészítésekor együttműködik a NÉBIH-el, a tanúsító szervezet a többéves terv kockázat alapú megközelítésre vonatkozó alapelveihez igazodó kockázatelemzés és értékelés alapján éves tervet készít. A tanúsító szervezetek akkreditációját a Nemzeti Akkreditációs Hivatal végzi. Az ellenőrzési rendszer részletes leírását a 3. melléklet tartalmazza

Szaktanácsadási rendszer

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) az agrárgazdasági tevékenységet végzők önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati és közfeladatokat ellátó köztestülete. A NAK jelenleg 9 országos osztállyal rendelkezik (Szántóföldi növénytermesztési és beszállító-ipari osztály, Kertészeti és beszállító-ipari osztály, Állattenyésztési és beszállító-ipari osztály, Élelmiszer-feldolgozási osztály, Agrár- és élelmiszer-kereskedelmi osztály, Kistermelői, együttműködés és helyi kezdeményezések osztály, Erdő- és vadgazdálkodási osztály, Fialat gazda és innovációs osztály, Környezeti, vízgazdálkodási és fenntarthatósági osztály). Ökológiai termeléssel foglalkozó önálló osztálya nincs.

A NAK működteti az Országos Szaktanácsadási Központot (OSzK), ami koordináló, nyilvántartó és ellenőrző szerepkört tölt be a hazai mezőgazdasági szaktanácsadási rendszer (MSzR) feladatai és szereplői között. Feladatait a 16/2019. (IV.29.) AM rendelet, valamint a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról szóló 2012. évi CXXVI. törvény, 15/B. paragrafusa határozza meg. Operatív feladatait a NAK saját szervezeti keretein belül látja el. A Vidékfejlesztési és Szaktanácsadási Igazgatóság Szaktanácsadási csoportja tartja nyilván, képi és vizsgáztatja a szaktanácsadókat. A NAK tematikus kiadványaival valamennyi élelmiszergazdasági szereplőt elér. Ökológiai gazdálkodás szakterületen 467 szaktanácsadót tart nyilván: 410 szántóföldi növénytermesztés, 340 kertészet, 182 állattenyésztés szakterülettel. Ugyanakkor **a regisztrált szaktanácsadók többsége a gazdálkodók támogatásokhoz kapcsolódó adminisztratív kötelezettségeit és pályázati lehetőségeit segíti. A termeléssel kapcsolatos szakmai szaktanácsadással elenyésző hányaduk foglalkozik.**

Oktatási intézmények

Szakmai (középfokú és technikus) képzés

A képzési jegyzékben az elmúlt időszakban jelentős átszervezések történtek. A korábbi OKJ szakképesítések (pl. biotermelő) megszűntek, helyüket a Szakmajegyzék szerinti szakmák vették át. A szakmacsoportok is módosításra, összevonásra kerültek, az alapszakmák száma jelentősen csökkent. A Mezőgazdaság és erdészet szakmacsoporton belül a Gazda, a Kertész, Kertésztechnikus, Mezőgazdasági gépész, Mezőgazdasági gépésztechnikus, Mezőgazdasági technikus, illetve Erdőművelő-fakitermelő, Erdésztechnikus, Földmérő, földügyi és

térinformatikai technikus szakmák tanulhatók duális képzés keretében. A Szőlész-borász képzés további 17 szakma mellett az élelmiszeripar szakmacsoporton belül van.

A képzési és kimeneti követelmények a Mezőgazdaság és erdészet szakmacsoporton belül érintik az ökológiai termelés kérdéskörét, de az élelmiszer szakmacsoporton belüli szakmák (pl. Pék, Kistermelői élelmiszer-előállító) nem. **Egyik Agrárszakképzési centrumhoz tartozó iskola sem rendelkezik ökológiai gazdálkodást folytató tanüzemmel.**

A 2020/2021-es tanévben a Mezőgazdaság és erdészet szakmacsoporton belül a felsorolt képzések Magyarország területén több helyszínen is választhatók.

7. táblázat: Mezőgazdaság és erdészet szakmacsoport szakmái, képzési helyszínei²⁴

Szakma	Képzési helyszín	
	Iskolarendszerű képzés	Felnőttképzés
Gazda	41	1
Kertész	45	1
Kertész technikus	26	1
Mezőgazdasági gépész	43	2
Mezőgazdasági gépésztechnikus	30	1
Mezőgazdasági technikus	33	
Szőlész-borász	7	2

Felsőoktatás

A felsőoktatásban az agrár-képzésben végezhető alapképzés, osztatlan mesterképzés, felsőoktatási szakképzés, mesterképzés. A 2020. évi felsőoktatási tájékoztató szerint 24 helyszínen terveztek agrár-felsőfokú képzést indítani. **Az ökogazdálkodás oktatása nem képezi mindenhol részét a tantervnek, oktatási anyagnak.** Az ökológiai gazdálkodás elméleti és gyakorlati oktatásának mélysége és színvonala a képzési helytől és szaktól függően igen eltérő. Ökológiai gazdálkodó mérnökképzés a Széchenyi István Egyetemen valósul meg. A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) jelenleg akkreditáltatja újra ezt a képzését. A képzési helyszínek és szakok áttekintését szintén a 4. melléklet tartalmazza. Ökológiai tanüzemmel több agrár-felsőoktatási intézmény is rendelkezik, többek között a MATE (soroksári és gödöllői helyszíneken), a Debreceni Egyetem (DE) és Nyíregyházi Kutatóintézete, a Nyíregyházi Egyetem és a Széchenyi István Egyetem. Ugyanakkor e tanüzemek infrastrukturális állapota és humán erőforrás ellátottsága és kutatási kihasználtsága messze nem kielégítő.

Támogatási rendszer

Jelenlegi ökogazdálkodási támogatási programok:

- Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (VP-4-11.1.-11.2.-15), továbbiakban: ÖKO VP 2015
- Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (VP-4-11.1.-11.2.-18), továbbiakban: ÖKO VP 2018

Fontos megemlíteni továbbá, hogy az ökológiai gazdálkodást folytatóknak automatikusan jár a Zöldítési támogatás (10/2015. (III. 13.) FM rendelet az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételeének szabályairól,

²⁴ <https://szakkepzes.ikk.hu/#terkep>

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=595

valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről), amennyiben a gazdálkodó területe nem vesz részt VP AKG vagy ÖKO programban.

Ezek a támogatások minden esetben területalapon, a területek nagyságával arányosan kerülnek kifizetésre. Kiemelendő, hogy sok ökológiai gazdálkodó a (zonális) AKG programokban vett és vesz részt, főként, ha a támogatási intenzitás magasabb volt mint az ÖKO programban. Ugyan az AKG programok több termesztéstechnológiai előírást tartalmaznak az ÖKO VP program követelményeinél (ahol az egyetlen követelmény az öko tanúsítási rendszerben való részvétel), az ökológiai gazdálkodást végzőknek ezeket legtöbbször nem kihívás teljesíteni. Az AKG program magasabb támogatás értékei túljelentkezéshez és sok ökogazda kieséséhez, az ÖKO VP kiírás esetén pedig a vártnál kevesebb pályázathoz vezetett.

8. táblázat: Az ökológiai gazdálkodásba vont területek támogatása 2020-ban az ÖKO VP programokból²⁵

	ÖKO VP 2015 támogatott terület (ha)	ÖKO VP 2018 támogatott terület (ha)	5 éves programban nem támogatott terület nagysága (ha)	Öko terület nagysága (ha)
Összes ökológiailag művelt terület	80 738	94 608	127 836	303 190
Szántóföldi növénytermesztés	37 679	26 199	40 010	103 888
amelyből friss zöldségfélék	799	640	3 321	4 760
Állandó gyepterület	36 962	64 343	83 478	184 783
Ültetvények	6 097	4 066	4 348	14 511

Az öko ültetvények mintegy 70%-a az ÖKO VP programokból finanszírozott, a gyepeknél 55%, a szántók esetén 61% az arány, de a zöldségfélék esetén csak 33%. Mindehhez meg kell említeni, hogy míg az AKG ültetvényprogramba az egyes fajokhoz az ültetvény korával kapcsolatos korlátokat építettek be, így ösztönözve az ültetvénykorszerűsítést, addig **az öko ültetvény programba ilyen korlát nem került bele, ahogy az elhanyagolt műveléshez sem kapcsolódik szankció.** A tőszámhiányos, leromlott, elavult, korszerűtlen ültetvények ugyanakkor nem alkalmasak termelésre, és ez a visszasság rontja a valódi árutermelő öko ágazati szereplők általános megítélését.

A 2014-2020-as VP záró értékelő jelentése²⁶ alapján elmondható, hogy az öko támogatási rendszer összességében a nagyobb területeken gazdálkodókat segíti jobban: az ökológiai gazdálkodást támogató pályázatok kifizetése esetén a támogatások 55,2 százaléka az első tíz százalékhöz (315 gazdasághoz), 72 százaléka az első ötödhöz jutott. Az AKI Tesztüzemi rendszerében részt vevő gazdaságok adatai alapján az ÖKO VP programból finanszírozott gazdaságok esetén az egy üzemre jutó szántóterület és állategység nagyobb, mint a támogatást nem kapó üzemek esetén, és ezzel együtt a támogatáshoz hozzájutó üzemek jövedelmezősége

²⁵ MÁK adatközlés (2020)

²⁶ ZÁRÓ ÉRTÉKELÉSI JELENTÉS a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tematikus értékelésére vonatkozóan A természeti hátránnyal érintett területek kompenzáció kifizetésére, az agrárkörnyezetgazdálkodásra és ökológiai gazdálkodásra vonatkozó intézkedések hatásainak vidékfejlesztési szempontú vizsgálata

is magasabb. Ugyanakkor az ellenőrzési díj számítása minden üzem esetében azonos, hektár alapú. Mindez azt is jelenti, hogy a minimális ellenőrzési díj (75 000-94 000 Ft + ÁFA) a rövid ellátási láncban, közvetlenül a fogyasztók, végfelhasználók részére termelő, támogatási rendszerben nem részt vevő egyes kisüzemek számára aránytalanul nagyobb terhet jelent.

Az ökológiai termékek feldolgozására jelenleg nem létezik célzott támogatási program. A betakarítást követő, posztharvest tevékenységet végző, valamint feldolgozó vállalkozások a fejlesztési támogatások elbírálása során plusz pontot kapnak, amennyiben ökológiai tanúsítvánnyal is rendelkeznek, de ennek mértéke arányaiban olyan elenyésző a többi pontszámhoz képest, hogy gyakorlati jelentősége nincsen. **Jelenleg nincs olyan termékpálya fejlesztést elősegítő támogatás, amely az ökológiai élelmiszerfeldolgozást (és ezzel együtt a hazai értékesítést) érdemben motiválná.**

A **Magyar Államkincstár** (MÁK), mint kifizető ügynökség felelős az ökológiai gazdálkodáshoz kapcsolódó jogcímenek kifizetett támogatások jogszerűségéért. A támogatási rendszerről további információ az 5. mellékletben található.

Az ökológiai termékek népszerűsítése

A Magyar Kormány által, 2016-ban alapított Agrármarketing Centrum Nonprofit Kft. (AMC) a közösségi agrármarketing tevékenységét és agrártermékek promócióját önállóan látja el az Agrárminisztérium irányítása alatt. Promóciós portfóliójuk részét képezi többek között a Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) védjegyrendszer népszerűsítése;²⁷ különböző termékpálya kampányok (pl. alma, meggy, dinnye, sertés, mangalica, baromfi, tojás, tej, hal, méz, nyúl, juh);²⁸ 2020-tól pedig a közösségi bormarketing is.²⁹

Az 1402/2015. (VI. 19.) Korm. határozattal elfogadott, a komplex élelmiszeripart lefedő, **Magyarország közép- és hosszú távú élelmiszeripari fejlesztési stratégiája** a belső piac védelmének és az egészségesen táplálkozó fogyasztó edukálásának egyik eszközeként az **ernyővédjegy** (közös védjegy) létrehozását említi. Ennek az általánosan megfogalmazott célnak tartalommal való feltöltése történt meg a Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) - minőségrendszer létrehozásával, amely az első elismert nemzeti minőségrendszer, melyet az EU is notifikált. A KMÉ védjegy alap- és arany fokozat elnyerésének egyik feltétele, hogy a választható elemek közül, amelyek között szerepel az ökológiai gazdálkodás is, legalább egyet teljesítenie kell az előállítónak. A KMÉ védjegy termékleírásaiban ugyan szerepet kapnak fenntarthatósági szempontok, de nincs az ökológiai gazdálkodásból származó termékeket megkülönböztető termékleírása, védjegye (mint amilyen például Ausztriában az AMA Biosiegel³⁰, vagy Németországba a Bio-siegel³¹).

²⁹<https://www.amc.hu/belfoldi-rendezyenyek-esemenyek/nagyobb-hangsulyt-kap-es-erosodik-az-allami-bormarketing-tevelyenyseg/710/>

³⁰ <https://bioinfo.at/bio-siegel/ama-biosiegel>

³¹ <https://www.oekolandbau.de/bio-siegel/info-fuer-unternehmen/>

Összességében a szakmai szervezetek és az Állam által bejegyzett védjegyek³² **feltételrendszerében szinte egyáltalán nem érhető tetten az adott élelmiszer termeléséhez kapcsolódó konkrét fenntarthatósági követelmény.** A Nemzeti Parki védjegy esetén pl. követelményként a Nemzeti Park területén, adott esetben Natura 2000 területeken végzett gazdálkodás szerepel, de az állatok tartásával, takarmányozásával, a feldolgozáshoz felhasznált további alapanyagok, élelmiszer adalék és segédanyagok tekintetében nincs meghatározva követelményrendszer.

Az ökológiai termékek népszerűsítését jelenleg jellemzően nonprofit szervezetek, magánvállalkozások és lelkes magánszemélyek végzik, többnyire szűk anyagi keretekkel, elsődlegesen online formában. Kiemelendő, hogy nemcsak az ökológiai termékek fogyasztói népszerűsítése, de az ökológiai gazdálkodásnak, mint termelési rendszernek a bemutatása sem jelenik meg jelenleg a hazai agrárpromócióban.

Az ökológiai termékek piacának alakulása, import-export adatok

Pontos adatok a korábbi évekhez hasonlóan nem állnak rendelkezésre az öko ágazat piaci folyamatainak bemutatására. Továbbra is fennáll, hogy a Magyarországon előállított biotermékek nagy része, **becslések szerint közel 80%-a feldolgozatlanul exportra kerül** (EU tagállamai: Ausztria, Németország, Olaszország, valamint Svájc felé). **Feldolgozott élelmiszerek** esetén (például sütőipari termékek, borászati termékek, zöldség és gyümölcs készítmények) más országok, például **skandináv államok, Franciaország** is fontos piac. A hazai ökológiai élelmiszerfogyasztás **csekély, de a szupermarketek kínálatában egyre növekszik a folyamatosan vagy időszakosan elérhető biotermékek kínálata.** A hazai fogyasztás minden bizonnyal növekszik, ezt legjobban az importtal foglalkozó vállalkozások számának emelkedése mutatja (2019-ben 44 ilyen vállalkozás volt, az import ebben az esetben az EU tagállamain kívülről származó importot jelenti).

Az öko élelmiszerek – prémium szintet képviselő áruk és korlátozott hazai elérhetőségük miatt – jelenleg csak a lakosság szűk rétege számára hozzáférhetőek. Hozzájárul a magas árakhoz, hogy a termelők nem, vagy kevésbé hajlandók az általában export-orientált értékesítési csatornáikon változtatni. Az öko zöldség és gyümölcs termékek részben közvetlenül kerülnek a fogyasztókhoz (ld. kosárrendszerek, termelői piacok), elenyésző a nagykereskedőkön keresztüli értékesítés. Ennek oka egyrészt a legtöbb bio zöldségtermelő üzem termelési szerkezete, tehát hogy sokféle, akár 10-30 féle növényt termelnek 30-40 héten keresztül, másrészt ezen üzemek manufakturális léptéke. Márpedig a szupermarketekbe és diszkontláncokba való bekerülés tudná csak jelentősen emelni a friss hazai bio zöldség és gyümölcs fogyasztást. A szupermarketek és diszkontláncok **a beszállítóktól ágazat-specifikus, harmadik fél által végzett tanúsítást kérnek**, a zöldség-gyümölcs ágazat esetén GLOBALG.A.P. tanúsítást, amely a jelenlegi öko zöldség és gyümölcs termelők elenyésző részénél fordul elő (jellemzően: TЭСZ tag altermelőknél, esetleg bodzatermelőknél, export-orientált spárga, gomba és édesburgonya termelőknél és egy-egy zöldségtermelőnél).

További nehezítő körülmény a biotermékek árképzésében az élelmiszerek magas ÁFA kulcsa: a tenyészállatok, élő állatok (szarvasmarha, kecske, juh, sertés és baromfi, valamint hal), a tej, tojás, a sertés tökehús, az élelmezési célú baromfihús, valamint a sertés és baromfi élelmezési célú vágási mellékterméke és belsősége (máj, zúza, stb.) ÁFÁ-ja kedvezményes, 5%-os,

³² <https://portal.nebih.gov.hu/kepes-vedjegy-kereso>

továbbá egyes élelmiszerek – így az ízesített tej, egyes tejtermékek, pékáruk (kenyér, kifli, zsemle stb.), gabonapehely stb. – áfa kulcsa pedig 18%, minden más élelmiszeré 27%.

3.4. Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2014-2020) értékelése és összevetése az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzetével

A Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2014-2020) című dokumentumban meghatározott indikátorok a 9. táblázatban láthatók. Az öt indikátor közül 2019-ben az ökológiai gazdálkodásba vont területek nagyságát illetően **a 350 000 hektáros területnagyság 86%-ban teljesült, a méhcsaládok száma a célul kitűzött 25 000 közel kétszerese. Ezzel szemben az ökológiai állattartás, valamint az állati termék feldolgozottságára vonatkozó célok teljesítésétől messze van az ágazat, és egyelőre ugyanígy elmaradt a közétkeztetéssel kapcsolatosan kitűzött célok megvalósítása.**

9. táblázat: Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2014-2020) c. dokumentumban lefektetett indikátorok mérése és teljesülése³³

Indikátor	Mérés	Teljesülés
A biogazdálkodás területe	A biogazdálkodásba vont terület nagysága legalább a duplájára emelkedik (350 ezer hektárra)	2019-ben az ökológiai gazdálkodásba vont területek nagysága 303 190 ha
Az ökológiai állattartás sűrűsége	Az ellenőrzött állatállomány legalább megkétszereződik, 0,3 állategység /ha	A gyepterületekre vetítve a legeltethető öko állatlétszám mennyisége: 0,15 ÁE/ha. A teljes mezőgazdasági területre vonatkoztatva az állattartás sűrűsége 0,1 ÁE/ha alatt van.
Állati termék feldolgozottságának aránya	Vágópontok kialakításának ösztönzése; legalább 40 km-es körzeten belül egy kialakítása	Hús és állati termék előállításával, ideértve a vágóhidakat, feldolgozó és csomagoló üzemeket, 2019-ben 22 vállalkozás foglalkozott. A vágóhidak és vágópontok számával kapcsolatos cél tehát nem teljesült , különösen azt figyelembe véve, hogy a vágóhidak specializáltak, azaz jellemzően 1 fajt vághatnak. Így országosan valószínűleg 1-3 ökológiai marha, ugyanennyi sertés, juh és kecske, baromfi (tyúk, vízi szárnyas) vágással foglalkozó létesítmény lehet.
Az ökológiai méhcsaládok száma	Az ökológiai méhészetbe vont méhcsaládok száma legalább 25%-kal növekszik, 25 000 db méhcsaládra	A méhcsaládok száma 2019-ben 44 727 volt , ezzel a célérték majdhogynem duplája teljesült.
Közétkeztetés	Az oktatási, szociális és egészségügyi intézményekben bio alapanyagok felhasználása legalább 30%-ban.	Nincs adat a felhasznált bio alapanyagokról, de biztonsággal kijelenthető, hogy a cél nem teljesült.

Összességében elmondható, hogy a 2014-2020-as Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért célkitűzései részben teljesültek, annak ellenére, hogy átfogó

³³ Az indikátorok teljesülését a MÁK adatközlésből az ÖMKi állította össze (2020)

szakpolitikai megvalósításához és monitoringjához nem álltak rendelkezésre a szükséges szervezeti és pénzügyi feltételek. **A KAP felhívásokkal való eseti összehangolás segítette egyes célkitűzések megvalósítását, de ennek szisztematikussága és szakmai előkészítése javításra szorul.**

3.5. SWOT-táblázat a hazai ökológia gazdálkodás helyzetéről

Az előző, 2014-2020 közötti időszakra készített ökogazdálkodási akcióterv SWOT analízisének megállapításai részben ma is helytállóak, ugyanakkor mind a hazai mind a nemzetközi környezet változott, csakúgy, mint a hazai társadalom gondolkodásmódja.

10. táblázat: SWOT-táblázat a hazai ökológiai gazdálkodás helyzetéről

Erősségek
– Jelentősebb botrányoktól mentes tanúsítási rendszer (kiskereskedelmi forgalmat elérő áruhamisítás jellemzően nincs) – A fenntartható gazdálkodási rendszerekre nyitott, nemzetközi környezetben tájékozott, motiválható, tanulásra és önképzésre fogékony fiatal (potenciális) gazdálkodói és fogyasztói generáció jelenléte – GMO mentesség (alaptörvény, moratórium) – Ökológiai termelés kutatására nyitott fiatal kutatók (doktorandusz jelöltek) jelenléte – Élenjáró kutatóműhelyek pl. a tápanyagpótlók és növényvédő szerek fejlesztése terén, és nemzetközileg elismert hazai ökológiai mezőgazdasági kutatás – Erős hazai érdekképviselő az ökogazdálkodás terén nemzetközi fórumokon pl. BIOEAST kezdeményezés, IFOAM Organics Europe – Bejáratott külső piacok: a magyar biotermékek külsőpiaci megítélése jó – Földrajzi elhelyezkedésünk az ökológiai felvevőpiacok szempontjából nagyon előnyös – A világpiacon a fogyasztói érdeklődés a biotermékek iránt folyamatosan és dinamikusán növekszik – Az ökológiai gazdálkodás jól illeszkedik több agrár- és más közpolitikai célhoz (Farm2Fork, Green Deal, foglalkoztatottsági szint fenntartása, vidéki népesség megtartása, multifunkcionális mezőgazdaság, egészséges táplálkozás, ökoturizmus)

Gyengeségek

- A termelési szerkezet arányai kedvezőtlenek (jellemző a párhuzamos gazdálkodás, magas a tanúsított és jelölt állati termék előállítás nélküli öko gyepearány, a szántónál magas a gabonaarány, az öko állatállomány létszáma alacsony)
- Az ökológiai vetőmaghasználat aránya alacsony. Hiányoznak a hazai előállítású, pannon ökorégióban nemesített fajták öko vetőmagjai. Nincs hazai ökológiai nemesítési program
- A támogatási rendszer anomáliákat idéz elő az öko ágazatban (megengedi az öko gyepeken a konvencionális állattartást, megengedi az idősebb, elavult ültetvények átállítását ökora, nem ösztönzi kellően a komplex termékpálya fejlesztést)
- A külpiaci értékesítés arány magas (80-85%), ez kiszolgáltatottságot jelent, ugyanakkor nem biztosítja a hazai igények helyi kielégítését
- A feldolgozottság aránya alacsony, a kiszállítás főként alapanyag és/vagy elsődlegesen feldolgozott formában történik
- A jövedelem arányához viszonyítva magasak az ellenőrzési költségek
- Az ellenőrzési rendszer további adminisztrációs terhet ró a gazdákra
- Hiányzik a termelői együttműködés, a piaci koordináció, a termék integráció. Integráció helyett ma a felvásárló köztes szereplő léte a jellemző
- Az ágazati szereplők többsége (főként a kis- és közepes méretű üzemek) jelentős tőke- és infrastruktúra-hiánnyal küzd
- Bővült, de továbbra sem kielégítő a kommunikáció az ökogazdálkodásról a fogyasztók felé
- Bővült, de még mindig kevés és eseti projektfinanszírozáshoz kötött az ökológiai gazdálkodással kapcsolatos kutatás-fejlesztés (technológia, piac stb.)
- Hiányzik az ökogazdálkodás koordinált oktatási és kutatási intézményi szervezettsége
- A képzésekhez szükséges gyakorlat-orientált tematikák és oktatók hiányoznak
- Hiányzik a naprakész, magas szintű termeszélesztéstechnológiai szaktudás, úgy az induló gazdálkodók, mint a szaktanácsadók többségénél. A jelenlegi szaktanácsadási rendszer jellemzően adminisztratív támogatást tud adni
- Az öko termékek ára sokszor aránytalanul magas, csak szűk réteg számára elérhető
- Nem kielégítő az ökológiai gazdálkodás humán erőforrás-ellátottsága és koordinációja a közigazgatásban
- Hiányzik a hazai öko feltételrendszer és védjegy (a hazai vezető védjegyprogram figyelembe veszi és értékeli az élelmiszer öko eredetét, de nem tartalmaz szakmai többletfeltételeket az előállításra vonatkozóan és vizuálisan nem különbözteti meg az öko termékeket)

Lehetőségek

- A KAP zöldítését célzó kezdeményezések előtérbe kerülése itthon és az EU-ban lehetőséget teremt az öko ágazat bővülésére, a források összehangolt felhasználására
- A klímaváltozáshoz történő adaptáció, a talajok és a levegő, a biodiverzitás védelmének szükségszerűsége, hangsúlyosabbá válása felhívja a figyelmet a fenntartható mezőgazdaságra a társadalom szélesebb rétegeiben is
- Rövid ellátási láncok stratégiai jelentősége felértékelődik, megerősítésük a koronavírus-járvány után prioritássá válik (kosárrendszerek, termelői piacok, közétkeztetés)
- Nagy keresleti potenciál kihasználása a külpiacokon (az EU piacokon gyorsabban nő a biotermék fogyasztás, mint a termelés)

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

- Részpiaci előnyök kihasználása (pl. a bio méhészet több EU tagországban megvalósíthatatlan, ellenben Magyarországon már kialakult a gyakorlata)
- Foglalkoztatási potenciál (megváltozott munkaképességűek, hátrányos helyzetűek is foglalkoztathatók az ökológiai gazdálkodásban, képezhetők rá)
- A hazai mezőgazdaság genetikai bázisa gazdag (tájfajták, őshonos állatfajták), és a hagyományos gazdálkodás nyomai még fellelhetők, melyekből meríteni lehet a 21. századi megoldások kidolgozásához
- A precíziós gazdálkodás eszköztárának és a körforgásos gazdasági szemlélet lehetőségeinek kihasználása az öko ágazat fejlesztése, a hatékonyság növelése érdekében
- Új, nemzetközi piacokon is versenyképes, az öko ágazatot előmozdító folyamatok, termékek létrehozása (pl. az ellenőrzésben, tanúsításban, nyomon követhetőségben)
- K+F+I európai forrásainak bővülése, ökogazdálkodásra elkülönített 30% Horizon Europe agrárkutatási forrás minél sikeresebb hazai lehívása lehetőséget teremt a nemzetközi kutatási irányokba való erősebb bekapcsolódásra
- Éghajlat- és környezetvédelmi célokat szolgáló rendszerek (pl. agro-ökológiai alapprogram) keretében lefektetett támogatható tevékenységek bevezetése lehetőséget teremt a fenntarthatóbb gazdálkodási szemlélet terjedésére

Veszélyek

- A klímaváltozás és a csökkenő biológiai sokféleség mezőgazdasággal való összefüggésének meg nem értése vagy figyelmen kívül hagyása döntéshozói és osztályszintű szinten
- Az ökológiai termeléssel kapcsolatos visszaélések megjelenése, amelyek ártanak az ágazat presztízsének (termékhamisítás, támogatással kapcsolatos visszaélés stb.)
- Az agrártársadalom döntéshozói az öko ágazatot kizárólag a rendkívül extenzív és elavult technológiákkal kapcsolják össze, és ez a rossz megítélés gátolja az ágazat fejlődését
- Külföldi bio – különösen feldolgozott – élelmiszerek nyernek teret a hazai élelmiszerpiacon, elégitik ki a növekvő hazai keresletet
- Nem érvényesül elég következetesen az ökoszisztémát károsító technológiák, döntések és támogatási irányok felszámolása és a „szennyező fizet” elv érvényesítése a mezőgazdaságban
- Túlszabályozás (egyre bonyolultabb uniós jogszabályi környezet) hátráltatja az ökogazdálkodás térnyerését
- A területnövelési célok és terület alapú támogatások háttérbe szorítják az ökogazdálkodás valós élelmiszertermelési céljait
- Intenzív, precíziós rendszerekben is lehetőség van magas minőségű, kizárólag biológiai növényvédelemmel termelt élelmiszerek folyamatos előállítására (pl. modern üvegházak talaj nélküli kertészeti termék előállítására) és ez – a fogyasztók termelési ismeretei hiányában – csökkentheti a biotermékek iránti keresletet

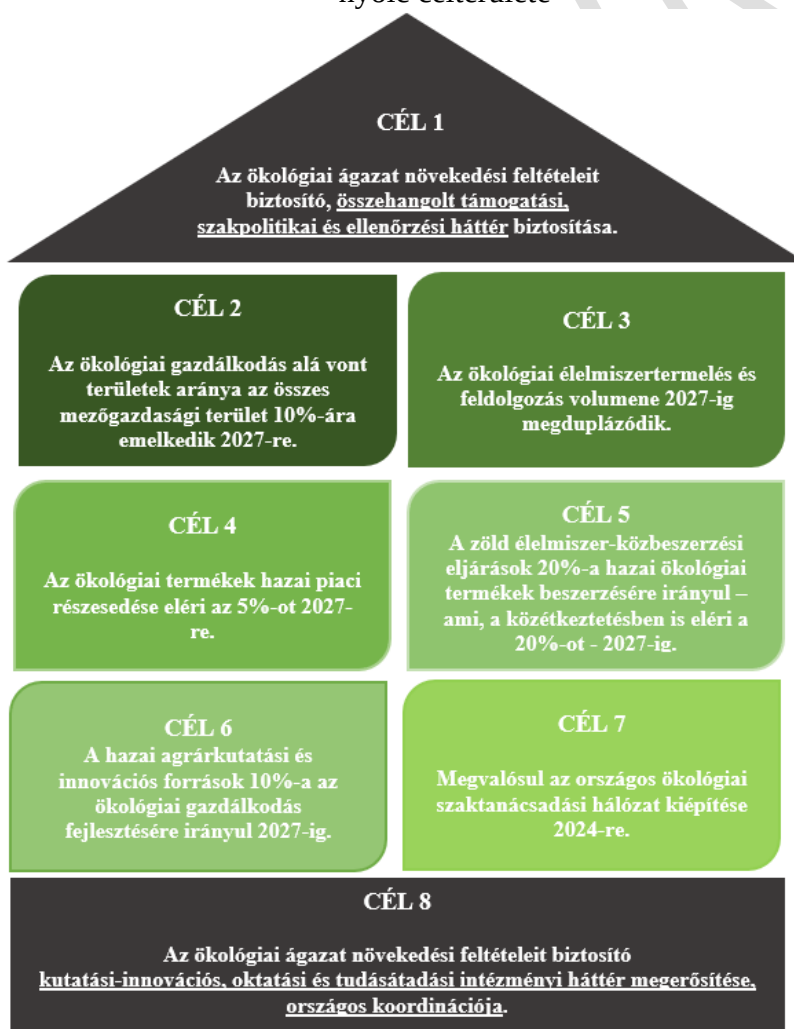
4. Jövőkép és Célkitűzések

2027-re kitűzött jövőkép:

A hazai ökológiai ágazat keresleti és kínálati oldalának kiegyensúlyozott fejlesztése az ökológiai gazdálkodás alá vont területek arányának megduplázásával és az ökológiai termékek népszerűsítésével, valamint a piaci növekedést biztosító és támogató környezet kialakításával.

A kitűzött jövőkép elérése érdekében **8 fő célterületet** határoz meg a jelen Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért 2021-2027, a kapcsolódó célszámokkal, építve az előző ciklus eredményeire és tapasztalataira. Ezeket a 4. ábra foglalja össze.

4. ábra: A Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért 2021-2027 nyolc célterülete

A célok nemcsak a kitűzött jövőkép megvalósulását és nyomon követhetőségét irányozzák elő, hanem egyben kijelölik jelen Cselekvési Terv főbb cselekvési területeit és a hozzájuk rendelt intézkedéseket is.

5. Cselekvési területek és konkrét intézkedések

5.1. Ökológiai gazdálkodás szakpolitikai koordinációjának javítása

A Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2014-2020) céljainak csupán részleges teljesülése rámutat arra, hogy **szükség van az Agrárminisztérium erősebb koordinációs munkájára az ökológiai gazdálkodás szakpolitikai szervezetségének megteremtése és a rendelkezésre álló forrásokkal való sikeres összehangolása érdekében.** Az agrár-szakpolitikában és a kapcsolódó szakigazgatási területeken elengedhetetlen az ökológiai gazdálkodás és a hozzá köthető hazai és európai célkitűzések és folyamatok megismertetése, a különböző stratégiai területek közötti szinergiák megteremtése. Jelen Cselekvési Terv sikerességének kulcsa, hogy 2021 és 2027 között összehangolt szak- és támogatáspolitikai koordináció valósuljon meg, mely biztosítja az itt megfogalmazott intézkedések végrehajtását.

Kapcsolódó célterület: **1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. és 8. CÉL**

EU Ökológiai Cselekvési Terv kapcsolódó intézkedései: **4., 5., 10., 11., 12., 13., 14., 15.**

Intézkedések:

- A Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2014-2020) ambiciózus céljai elérése érdekében az **Agrárminisztérium felállít egy Öko Koordinációs Bizottságot 2022 elejéig** az ágazat szereplőinek bevonásával, amely elsődlegesen jelen Cselekvési Terv végrehajtásának koordinációjáért, monitoringjáért, a kapcsolódó támogatási és szakpolitikai háttér kialakításáért, valamint a következő keretprogram akcióterve előkészítéséért felel.
- Az Agrárminisztérium támogatja az Öko Koordinációs Bizottságot, hogy létrejöjjön a jelen Cselekvési Tervben lefektetett intézkedések **harmonizációja a kapcsolódó szakpolitikai stratégiákkal és finanszírozási tervekkel**, hatékony kommunikáció valósuljon meg az Agrárminisztérium érintett részlegei, háttérintézményei és más minisztériumok és közigazgatási szervek között.
- A sikeres, adatalapú szakpolitikai koordináció, döntéshozatal és nyomon követés elérése érdekében az Agrárminisztérium kialakítja az **ökológiai gazdálkodással kapcsolatos adatgyűjtési, hozzáférési, szolgáltatási és tájékoztatási rendszert** az érintett állami és magán adatszolgáltató intézményekkel és tanúsító szervezetekkel együttműködésben, 2023-ig (ld. még részleteiben: 5.3. Intézkedési csomag I. intézkedése: Ökotermékek piaci adatainak szisztematikus gyűjtése és az ökológiai értéklánc inputanyag ellátottságának biztosítása és 5.5. Intézkedési csomag: országos online adatbázis fenntartása és aktualizálása az ökológiai élelmiszerek előállításáról a zöld közbeszerzés elősegítése érdekében)
- Az Agrárminisztérium biztosítja, hogy **az Öko Koordinációs Bizottság részt vesz a Kormány által meghirdetett, a COVID-19 válságot követő gazdaság-újraindítási akcióterv végrehajtásában**, melynek sikerességéhez jelen Cselekvési Terv jelentősen hozzá tud járulni.

Elvárt eredmények:

- A Cselekvési Terv intézkedéseinek hatékony koordinációja, végrehajtása és nyomon követése az Agrárminisztériumon belül és az érintett ágazati szereplők számára.

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

- A hazai ökológiai ágazat szereplőinek széleskörű képviselte és közreműködése a Cselekvési Terv végrehajtásában, amely növeli a szereplők közötti együttműködést, kommunikációt és biztosítja a megvalósítás legitimációját.
- Egységes, központi adatgyűjtési- és szolgáltatási rendszer hozzájárul a piac növekedéséhez, kiszámíthatóságához és támogatja a szereplők informált döntéshozatalát.

Indikátorok

Elvárt eredmények	Igazolás	Határidő
Öko Koordinációs Bizottság létrejön	hivatalos bejelentés az agrárminiszter által, a Bizottság vezetőjének megbízatása hivatalosan megjelenik, sajtóhírek	2022. márciusáig feláll
Kétéves előrehaladási értékelések	közzétett értékelések két évente és a lezáró jelentés, sajtóhírek, ágazati tájékoztató események	2023. 2025. 2028.
Az Öko Koordinációs Bizottság reprezentációja	nyilvánosan elérhető bizottsági névsor és az ökoszektor szereplőinek száma	2022. április
Adatgyűjtési- és szolgáltatási rendszer	nyilvánosan elérhetővé váló adatbázis	2023-tól folyamatosan

5.2. Ökológiai gazdálkodásra történő átállás segítése és a kínálat fellendítése

Az Európai Bizottság 2030-ra az EU agrárterületeinek 25%-os ökológiai átállítását tűzte ki célul, amihez Magyarország a jelenlegi 6,1%-os öko területarány 10%-ra bővítésével járul hozzá. Ágazati szakmai szervezetek bevonásával kell kidolgozni, hogy milyen intézkedések szükségesek a 10%-os átállás eléréséhez, tiszteletben tartva az ökogazdálkodás alapelveit és elsődleges élelmiszertermelési célját. Mérlegelni kell, mely ágazatok öko részarányának fejlesztése célszerű és megvalósítható a hazai és világpiaci értékesítési lehetőségek és a meglévő agrárfejlesztési célokkal összhangban.

Kapcsolódó célterület: **2., 3., 4., 5., 7. CÉL**

EU Ökológiai Cselekvési Terv kapcsolódó intézkedései: **10., 11.**

Intézkedések:

- Az Öko Koordinációs Bizottság **rendszeres szakmai egyeztetéseket tart** az érintett ágazati szervezetekkel (Vetőmag Szövetég és Terméktanács, Gabonatermesztők Országos Szövetsége, FruitVeB, Baromfi Termék Tanács, Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, Felelős Élelmiszergyártók Szövetsége stb.) és az Agrárminisztérium Irányító Hatóságával **a KAP felhívások öko célértékekkel való összehangolása és a sikeres ökológiai átállási arány megvalósítása érdekében 2022-től.**
- Az Agrárminisztérium, az Öko Koordinációs Bizottsággal együttműködésben **létrehoz egy hazai, az EU alapelvárásainál magasabb szakmai követelményeket** támaztó **öko feltételrendszert és védjegyet 2023-ig**, amely ösztönzi a teljes átállást és lehetővé teszi a hazai/regionális eredet megjelenítését (nemzetközi példák: osztrák AMA Biosiegel, német Bio-Siegel). A KAP vonatkozó támogatási felhívásaiban, így

pl. a 2025-től induló ÖKO felhívásban, a **hazai védjeggyel tanúsított termelők magasabb egységtámogatási összegben részesülnek.**

- Az Agrárminisztérium **kiemelten ösztönzi (pl. jelentős pályázati plusz pontokkal) az innovációra különösen fogékony gazdálkodói kört, a fiatal gazdákat³⁴ az ökológiai termék-előállításra 2023-tól**, különösen a friss zöldség és gyümölcs termelők és a kisebb létszámú ökológiai állattartó telepek átállítását segítő (tej, sertés, tojás és húshasznú baromfi vonalon).
- Az Agrárminisztérium megbízásából **ágazat-specifikus technológiai útmutatók és tájékoztatók** készülnek 2023-tól a gazdálkodók számára, melyek elősegítik a sikeres ökológiai átállást és a tanúsított termék-előállítást, valamint tudatosítják az ökológiai gazdálkodás hozzájárulását a klíma-, biodiverzitás- és egészségvédelmi célokhoz.

Elvárt eredmények:

- A KAP felhívások koordinációja a jelen Cselekvési Terv céljaival az Öko Koordinációs Bizottság által jól szervezett módon, megfelelő társadalmi egyeztetéssel, hatékonyan megvalósul 2022-től.
- A hazai védjegy bevezetése és a támogatási rendszerbe való integrálása ösztönzi a gazdálkodókat a magasabb szakmai feltételek vállalására és a hazai értékesítésre.
- Fiatal gazdák bevonása az ökológiai gazdálkodásba eredményesen megvalósul.
- Ágazat-specifikus technológiai kiadványok legalább öt ágazatra elkészülnek.

Indikátorok

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
A KAP felhívások koordinációja a jelen Cselekvési Terv céljaival jól szervezett módon, hatékonyan megvalósul	célokkal harmonizált KAP támogatási felhívások listája nyilvánossá válik	2022-től folyamatos
Az ökológiai gazdálkodás alá vont területek aránya az összes mezőgazdasági területhez képest	eléri a 10%-ot	2027-ig
Létrejön az új hazai öko feltételrendszer és tanúsító védjegy	bejegyzett védjegy, a feltételrendszerről részletesen elérhető leírás, működő saját honlap és ellenőrzési rendszer	2022 végéig
Ökotermék előállító fiatal gazdák száma	150-re emelkedik	2027-ig
Ágazat-specifikus technológiai útmutatók elkészülnek	min. 5 db	2024 végéig

5.3. Ökológiai termékpálya- és helyi élelmiszerrendszerek fejlesztése

Jelenleg a Magyarországon megtermelt öko élelmiszerek több mint 80%-a nyersanyagként, export piacokon értékesül. Ez egyrészt kedvezőtlen a hazai élelmiszergazdaság szereplői

³⁴ ZÁRÓ ÉRTÉKELÉSI JELENTÉS a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tematikus értékelésére vonatkozóan Fiatal Gazda Alprogram eredményessége

számára, hiszen a feldolgozatlan alapanyagok alacsony hozzáadott értékűek, másrészt az export-orientáltság kiszolgáltatottá teszi a termelőt, fogyasztói szempontból pedig gátolja a hazai előállítású, fenntartható élelmiszerek elérhetőségét. Az elmúlt időszakban, a koronavírus járvány tapasztalatai ugyanakkor rámutattak arra, mennyire fontos a fenntartható, helyi élelmiszerrendszerek kialakítása és megerősítése. **Emiatt szükséges a hazai előállítású ökológiai élelmiszerek helyi termékpálya-fejlesztése, a magas hozzáadott értékű öko termék-kínálat bővítése és minél szélesebb körű elérhetővé tétele.**

Kapcsolódó célterület: **1., 3., 4. és 8. CÉL**

EU Ökológiai gazdálkodási Akcióterv intézkedései: **3., 4., 8., 11., 12., 13., 16, 17**

I. Intézkedés: Öko termékek piaci adatainak szisztematikus gyűjtése és az ökológiai értéklánc inputanyag ellátottságának biztosítása

- Az Öko Koordinációs Bizottság javaslatára az Agrárminisztérium megbízásából az Agrárgazdasági Intézet (AKI) kidolgozza az ökológiai termékek **piaci adatgyűjtési módszertanát** (hazai ökológiai alapanyagok és feldolgozott termékek, értékesített ökológiai élelmiszerek, inputanyagok stb. piaci adatgyűjtése) az **ökológiai gazdálkodással kapcsolatos adatgyűjtési, hozzáférési, szolgáltatási és tájékoztatási rendszer** részeként, 2022 végéig (5.1. Intézkedési csomagban említett adatgyűjtési rendszer részeként)
- Az Öko Koordinációs Bizottság **2023 első felében javaslatcsomagot terjeszt az Agrárminisztérium elé az ökológiai értéklánc inputanyag ellátottságának és egységes elbírálási rendszerének biztosítása érdekében**, kiemelten kezelve az ökológiai vetőmagpiac hazai fellendítését, az ökológiai növényvédőszer és termésközelítő input anyagok egységes elbírálását, elérhetőségük és felhasználásuk ösztönzését, melyet az Agrárminisztérium **2024-ig megvalósít**.

Elvárt eredmények:

- Folyamatos országos adatgyűjtés a hazai ökológiai termék-előállítás és fogyasztás piaci helyzetéről, mely megalapozza a szakpolitikai és piaci döntéseket.
- A hazai öko vetőmag ágazat export-orientáltsága csökken, a hazai öko vetőmag felhasználás aránya nő.
- Egységes ágazati elbírálási rendszer és megjelenítési felület lép életbe az öko gazdálkodásban alkalmazható input anyagokról és vetőmagokról.

Indikátorok:

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Országos adatgyűjtési rendszer az öko gazdálkodás piaci elemzéséhez létrejön	Ökológiai gazdálkodással kapcsolatos adatgyűjtési- és szolgáltatási rendszer részeként nyilvánosan elérhetővé válik	2023-tól folyamatosan
A Magyarországon megtermelt öko vetőmagok helyben értékesült aránya	eléri legalább a 10%-ot	2027-ig
Gabonafélék esetében a gazdálkodók öko vetőmagot használnak	a vetésterület 90%-án	2027-ig

Az ökológiai értéklánc inputanyag elbírálási rendszere egyértelmű és egységes	Egyetlen hivatalos, nyilvánosan elérhető közzétételi felület lép életbe az ökogazdálkodásban alkalmazható inputokról (honlap/adatbázis)	2024-től
---	---	----------

II. Intézkedés: Magyarországon megtermelt ökológiai alapanyagok kínálat-bővülésének ösztönzése

- Az Agrárminisztérium a KAP vonatkozó felhívásai (pl. élelmiszerfeldolgozási beruházások felhívásai) által **20%-kal megnöveli az ökotermék-integrációban részt vevő termelők számát** 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium területarányos (10%) forrást különít el a hazai **ökológiai termelői csoportok és TÉSZ-ek létrehozásának** támogatására.
- Az Agrárminisztérium, az Öko Koordinációs Bizottság és a NAK segítségével széleskörű tájékoztatást indít a **csoportos tanúsításban** rejlő lehetőségekről az érintett szereplők számára 2022 második felétől.
- Az Agrárminisztérium pontosítja a REL együttműködésekkel kapcsolatos követelményeket³⁵ és a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökotermék arányos részével **támogatja az ökológiai rövid ellátási láncok** létrehozását, különös tekintettel az ökogazda-molnár-pék együttműködések és a közösség által támogatott ökológiai mezőgazdasági rendszerek (AMAP rendszerek) létrehozási és működtetési költségeit, 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökotermék arányos részével ösztönzi **az ökológiai állati eredetű termék-előállítás** (pl. tejtermékek, méz, hal, hús, tojás), különös tekintettel az öko gyepterületekhez köthető állattartás ökológiai minősítésére (pl. istálló fejlesztések, öko állatállomány átállásával járó állatbeszerzési költségek támogatása) 2027-ig.

Elvárt eredmények:

- Az előállított öko alapanyagok volumene és piaci értéke megduplázódik.
- A hazai ökológiai alapanyag integrációk (gazdálkodókat összefogó termeltető és felvásárló szervezetek) résztvevői száma emelkedik.
- Létrejönnek ökológiai termelői csoportok és TÉSZ-ek.
- Az ökológiai rövid ellátási láncok száma nő.
- Az ökológiai állati eredetű termékek előállítása jelentősen kibővül.
- Az ökológiai gyepterületek többségén tanúsított biotermék-előállítás (állati termék: tej vagy hús) valósul meg.

³⁵ ZÁRÓ ÉRTÉKELÉSI JELENTÉS a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tematikus értékelésére vonatkozóan A Rövid Ellátási Lánc (REL) Tematikus Alprogram értékelése

Indikátorok:

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
A helyben előállított öko alapanyagok volumene	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer által nyomon követhetően)	2027-ig
A hazai ökológiai alapanyagot előállító integrációkban részt vevő gazdálkodók száma	min. 20%-kal növekszik	2027-ig
Ökológiai rövid ellátási láncok száma	Legalább 5 (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig
Az ökológiai termelői csoportok és TÉSZ-ek száma	legalább 5-re növekszik	2027-ig
Az ökológiai állati eredetű termékek előállítása jelentősen kibővül	A legalább 40 db 350 tojtyúknál kevesebbet tartó és 5 db 350 tojtyúknál többet tartó tenyészet ökológiai átállítása megvalósul. 50 db tejelő állomány és a hozzájuk kapcsolódó tejfeldolgozó átállítása megvalósul. A legalább 50, évi 5000 baromfit felnevelő húshasznú baromfi-tartó telep átállítása megvalósul	2027-ig
Ökológiai gyepterületeken tanúsított öko termék- előállítás valósul meg	a gyepterületek legalább 50%-án	2027-ig

III. Intézkedés: Hazai ökológiai alapanyag-feldolgozás ösztönzése

- Az Agrárminisztérium, a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökotermék arányos részével **ösztönzi a tanúsított öko élelmiszer-előállítást végző feldolgozó üzemek** számának **megduplázódását** 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium, egyeztetésben a Pénzügyminisztériummal pályázati keretet biztosít **öko élelmiszer-fejlesztési projektekre** a vonatkozó GINOP Plusz pályázatokhoz tartozó keretösszeg ökotermék arányos részével 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium létrehozza a **Legjobb hazai ökológiai élelmiszertermék díjat az OMÉK keretében**, amit először a 2023-ban rendezett OMÉK-on ítél oda.

Elvárt eredmények:

- A hazai alapanyagból készült feldolgozott ökotermékek piaci részesedése növekszik.
- Ökotermékek feldolgozását végző hazai üzemek száma megduplázódik.
- Legjobb hazai Öko Élelmiszer Díj kétfévente odaítélésre kerül.

Indikátorok:

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
A hazai alapanyagból készült feldolgozott öko-termékek piaci részesedése	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig
Öko-termékek feldolgozását végző hazai üzemek száma	megduplázódik	2027-ig
Legjobb hazai Öko Élelmiszer Díj bevezetése az OMÉK keretében	kétévente odaítélésre kerül	2023-tól

IV. Intézkedés: Hazai ökológiai élelmiszertermékek piacra jutási feltételeinek javítása

- Az Agrárminisztérium támogatja a tanúsított öko-termék-előállítók **egyéb minőségirányítási rendszerekhez** (IFS, BRC GLOBALG.A.P. stb.) való csatlakozását, legalább a minőségrendszerekhez való csatlakozás KAP felhíváshoz tartozó keretösszeg öko-terület arányos részével 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium pályázati keretet biztosít a **tanúsított öko-terméket előállító üzemek fenntartható csomagolástechnikai és logisztikai fejlesztéseihez és beruházásaihoz** az uniós Körforgásos Gazdasági Akciótervvel összhangban, legalább a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg öko-terület arányos részével 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium az Öko Koordinációs Bizottsággal együttműködésben pályázatot dolgoz ki 2023-ig és hirdet meg 2024-től a **Biorégió** cím elnyerésére.

Elvárt eredmények:

- Élelmiszerláncokba szállított hazai előállítású öko-termékek piaci részesedése megduplázódik (többet felelnek meg a szállítótól elvárt minőségirányítási követelményeknek).
- Fenntartható csomagolástechnikát bevezető öko-termék-előállító üzemek száma meghaladja a 20-at.
- Logisztikai fejlesztést végrehajtó öko-termék előállítók száma meghaladja a 20-at.
- Legalább 3 Biorégió kerül létrehozásra.³⁶

Indikátorok:

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Élelmiszerláncokba szállított hazai előállítású öko-termékek piaci részesedése	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig

³⁶ A Biorégiók definícióját és kritériumait az intézkedéseknél feltüntetett pályázat fogja tartalmazni. (például Ausztriában: <https://www.bio-austria.at/bio-konsument/bio-erleben/bio-freizeit/bio-regionen/> vagy Olaszországban: <http://www.fao.org/agroecology/database/detail/en/c/1027958/>)

Fenntartható csomagolótechnikát bevezető ökotermék-előállító üzemek száma	meghaladja a 20-at	2027-ig
Logisztikai fejlesztést végrehajtó ökotermék előállító üzemek száma	meghaladja a 20-at	2027-ig
Hazai Biorégiók száma	Legalább 3	2027-ig

5.4. Ökológiai gazdálkodás és öko termékek marketing-kommunikációja és a kereslet növelése

Hazánkban még igen kicsi piaccal rendelkezik az ökológiai ágazat, becslések szerint csupán 0,5%-át teszi ki a teljes élelmiszerforgalomnak. **A fizetőképes kereslet is alacsony, hiszen jelenleg csak egy igen szűk réteg képes megfizetni az ökológiai termékek magasabb árát.** Ehhez hozzáadódik, hogy a hazai fogyasztók még mindig **kevés csatornán keresztül értesülnek a biotermékek és biogazdálkodás előnyeiről**, amihez nagyban hozzájárul, hogy az élelmiszer-kereskedelemben nem, vagy csak korlátozott mértékben érhetők el a biotermékek. Ezért is kiemelkedő, hogy **2021-től az Európai Bizottság 49 millió eurós költségvetést különített el az ökológiai gazdálkodás népszerűsítésére** az agrárpromóciós támogatások keretében. Ez a forrás társfinanszírozza az ökológiai minősítéssel kapcsolatos népszerűsítő tevékenységeket és tájékoztató kampányokat, felhívva a figyelmet az ökológiai ágazat fontosságára, az általa előállított termékek kiemelkedő minőségére, ezáltal ösztönözve az ökológiai áruk iránti keresletet, és az ökogazdálkodásra történő áttérést, ami Magyarország számára is kiváló lehetőség, hogy fellendítse a biotermékek hazai piacát.

Kapcsolódó célterület: **1., 4. és 8. CÉL**

EU Ökológiai gazdálkodási Akcióterv intézkedései: **1., 2., 3., 4., 6., és 8.**

Intézkedések:

- Az Agrárminisztérium a **hazai agrármarketing keret 15%-át fordítja ökológiai termékek promóciójára**, amit a KAP-al összefüggő tájékoztatási kötelezettségeire vonatkozó pályázatok és egyéb hazai pályázati keretek révén valósít meg, 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium együttműködve a Pénzügyminisztériummal **tanulmányt készít az élelmiszerek áfájának csökkentési lehetőségeiről, indokoltságának kérdéseiről és várt hatásairól (kiemelten kezelve az ökológiai élelmiszereket) 2023-ig**, megvizsgálva, hogy az áfacskéntetés alkalmas eszköz-e a biotermékek piaci pozíciójának és forgalmának fellendítésére.
- Az Agrárminisztérium az Agrármarketing Centrum szervezésében – bevonva az ökoágazat szereplőit – egy kiterjedt, **országos promóciós kampányt indít 2022-2023 között** a hazai cselekvési terv, a hazai és EU-s öko termékcímkék/védjegyek, az ökológiai gazdálkodás és az ökotermékek népszerűsítése céljából.
- Az Agrárminisztérium **támogatja az ökológiai tanúsítás és az új, hazai öko védjegy megszerzését és népszerűsítését** (ld. 5.2. intézkedési csomag) a minőségrendszerekhez való csatlakozás és a minőségrendszerek promóciója KAP felhívásokhoz tartozó keretösszegek ökotermék arányos részével.
- Az Agrárminisztérium a hazai élelmiszer kis- és nagykereskedő vállalkozások, éttermek, étkeztető cégek és egyéb érintett felek képviselőivel kidolgoz **egy támogatási és kötelezettségvállalási rendszert az ökológiai termékek hazai forgalmazásának és értékesítésének növelése érdekében, figyelmet fordítva a bio élelmiszerek közétkeztetésben való felhasználására is, az EU Termelőtől a**

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

fogyasztói Stratégia és a Körforgásos Gazdálkodás Cselekvési Tervvel összhangban 2024-ig.

- Az Agrárminisztérium a **hazai Biorégió címet, a nyertes Biorégiókat** és ökológiai termékeiket célirányos promócióban és támogatásban részesíti, a KAP felhívásokhoz tartozó keretösszegek ökotérület arányos részével.

Elvárt eredmények:

- A hazai ökológiai gazdálkodás és az öko termékek társadalmi és szakpolitikai ismertsége, elérhetősége és népszerűsége növekszik.
- A hazai ökotermék-piac részesedési aránya a jelenlegi kb. 0,5%-ról 5%-ra növekszik.
- A hazai és EU-s öko címkék/védjegyek ismertsége legalább 10%-kal növekszik.
- A vásárlók a hazai élelmiszerboltok több mint 20%-ában hozzájutnak ökológiai termékekhez.
- Ökotermék-fogyasztás egy főre eső hazai átlagértéke megduplázódik.
- Az ökológiai élelmiszerek forgalmazását kedvezőbb adózási feltételek segítik.
- A Biorégió cím bekerül a hazai és nemzetközi köztudatba, ezáltal ismertsége, presztízse és a biorégiók turisztikai vonzereje is növekszik.

Indikátorok

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Hazai ökopiac részaránya a teljes élelmiszerpiacból	5%-ra emelkedik (adatgyűjtési rendszer által mért adatok alapján)	2027-ig
Hazai agrármarketing keret ráfordítása ökológiai termékek promóciójára	15%	2027-ig
Tanulmány az élelmiszerek, beleértve az ökológiai élelmiszerek, ÁFÁ-csökkentéséről	Elkészített és nyilvánosan elérhető tanulmány	2023-ig
Országos ökogazdálkodási promóciós kampány	eseménysorozat megvalósul, sajtóhírek, nyilvános részvételi adatok	2022-2023
A vásárlók a hazai élelmiszerboltokban ökológiai termékekhez magasabb arányban jutnak hozzá	az élelmiszerboltok több mint 20%-ában	2027-ig
Ökológiai élelmiszerek forgalmazását ösztönző támogatási és kötelezettségvállalási rendszer	Kidolgozott és nyilvánosan elérhető rendszer	2024-től
A hazai és EU-s öko címkék/védjegyek ismertsége növekszik	legalább 10%-kal növekszik	2027-ig
Ökotermék-fogyasztás egy főre eső hazai átlagértéke	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig
A Biorégiók országos ismertsége	eléri a 40%-ot	2027-ig

5.5. Ökológiai termékek zöld közbeszerzése

A 2021-2027-es támogatási ciklusban megnő a zöld közbeszerzések szerepe. Magyarország már a 676/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet értelmében bevezette, hogy a hazai közétkeztetésben előny a közbeszerzési eljárás során, ha a beszállító ellenőrzött ökológiai gazdálkodásból származó alapanyagokat biztosít. Ezzel együtt a zöld közbeszerzések hazai megvalósítása komoly kihívást jelent a szakemberek számára a jogszabályok újdonsága, az ökológiai termékek alacsonyabb ismertsége, nehezebb beszerezhetősége és magasabb ára miatt. Félő, hogy kellő koordináció és a közbeszerzés tárgyát képező termékekre/szolgáltatásokra vonatkozó környezetvédelmi követelmények hiánya miatt a közétkeztetésbe továbbra is nehezen kerülnek be a hazai ökotermékek. Ezért az Agrárminisztérium célja, hogy felhívja a figyelmet a hazai zöld közbeszerzésben rejlő lehetőségekre, különösen az ökológiai termékeket illetően, és hogy egy támogatási és oktatási eszköztárat állítson össze a lehetőségek széleskörű felhasználását elősegítendő.

Kapcsolódó célterület: **5. CÉL**

EU Ökológiai gazdálkodási Akcióterv intézkedései: **3., 4.**

Intézkedések:

- Az Agrárminisztérium, a Közbeszerzési Hatósággal és egyéb érintett szereplőkkel közösen kidolgoz egy **nemzeti zöld közbeszerzési stratégiát 2023 végéig**, melyben harmonizáltan a Cselekvési Terv céljával beépíti, hogy az élelmiszereket érintő eljárások **20%-a irányuljon hazai ökológiai termékek beszerzésére**, valamint a kiválasztási és odaítélési kritériumokat is ennek megfelelően alakítja ki.
- A jelenleg elérhető országos online adatbázis³⁷ fenntartása és aktualizálása az ökológiai élelmiszerek előállításáról a zöld közbeszerzés elősegítése érdekében az 5.1. Intézkedési Csomagban feltüntetett adatgyűjtési és szolgáltatási rendszer részeként.
- Az Agrárminisztérium kezdeményezi, hogy **a közétkeztetésben, kiemelten az oktatási, egészségügyi és közigazgatási intézményekben, a hazai ökológiai termékek zöld közbeszerzéssel történő beszerzése érje el a teljes élelmiszer közbeszerzések 20%-os arányát, amivel egyenesen arányosan a normadíjak megemelésére is sor kerül.**
- Az Agrárminisztérium a Közbeszerzési Hatósággal közösen gondoskodik az érintettek körében (közigazgatási, oktatási, szociális, egészségügyi stb. intézmények) a **teljeskörű tájékoztatásról és a közbeszerzési szakértők továbbképzéséről**, kiemelten a zöld közbeszerzési eljárások ökológiai termékbeszerzésre irányuló feltételeit illetően.

Elvárt eredmények:

- Megnövekszik a hazai zöld közbeszerzések használata az érintettek körében.
- Az érintett szereplők megfelelő információk és tájékoztatás birtokában jobban ismerik és alkalmazzák a zöld közbeszerzési lehetőségeket és annak ökológiai gazdálkodást ösztönző elemeit.
- A közétkeztetés szerves részévé válik az ökológiai élelmiszer és állandó kínálatában szerepelnek a hazai ökológiai alapanyagokból készült ételek.

³⁷ <https://portal.nebih.gov.hu/kozetkeztetes/oko-termelok>

Indikátorok

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Nemzeti zöld közbeszerzési stratégia elkészül	Társadalmasított, elfogadott, nyilvánosan közzétett stratégiai dokumentum	2023-ig
Hazai ökológiai termékek beszerzésére irányuló zöld közbeszerzési eljárások aránya	20%-ra növekszik	2027-ig
A közétkeztetésben a hazai ökológiai termékek beszerzési aránya	20%-ra növekszik	2027-ig
Hazai közigazgatási és közintézmények száma, melyek közétkeztetésükben ökológiai termékeket használnak	50 db	2027-ig

5.6. Ökológiai gazdálkodásra irányuló kutatás, fejlesztés és innováció erősítése

Az EU ambiciózus törekvéseivel (átlagban 25% ökoterület-arány elérése 2030-ig), valamint a hazai ökoterületek növekedésével (Magyarország az ökológiai gazdálkodásba vont területek bővülését tekintve a 10. legdinamikusabban fejlődő ország a világon, illetve a 12. legnagyobb öko gyümölcsstermelő ország) a fenntartható gazdálkodást támogató kutatás-fejlesztés és innováció szerepe még inkább felértékelődik. **Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hazai agrárkutatásokon belül az ökológiai gazdálkodás fejlesztésére**, az öko feltételrendszerhez igazodó, új, innovatív eszközök, módszerek, technológiák kialakítására és hatékony bevezetésére a gyakorlatba, valamint az ökogazdálkodást érintő társadalom- és gazdaságtudományi kutatások megvalósítására.

Cél tehát a hazai ökológiai mezőgazdasági kutatás-fejlesztés és innováció **országos szervezettségének megteremtése**, a nemzeti agrárkutatási forrásokon belül az **ökoterület-arányos KFI ráfordítás elérése**, a kutatást a gyakorlattal összekötő, az eredmények gyors hasznosulását és az AKIS rendszer hatékonyságát biztosító **„Élő Laboratórium és Kutatási Infrastruktúra” hálózat** kialakítása, **az elnyert közvetlen brüsszeli forrású KFI projektek számának növelése**.

A szakképzés és az egyetemi képzések színvonalának emeléséhez pedig leginkább **a gyakorlati képzés színhelyének folyamatos infrastrukturális fejlesztésére**, új, innovatív eszközök, módszerek, technológiák alkalmazásának bevezetésére és a megvalósításhoz szükséges finanszírozási struktúra, forráskeretek biztosítása szükséges.

Kapcsolódó célterület: **1., 6. és 8. CÉL**

EU Ökológiai gazdálkodási Akcióterv intézkedései: **18., 19., 20.**

I. Intézkedés: Az ökológiai mezőgazdasági kutatás-fejlesztés országos koordinációjának megteremtése

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

- Az Agrárminisztérium által felállított Öko Koordinációs Bizottság létrehoz egy állandó **Öko KFI** Al-munkacsoport **2022 első félévében**. Az Al-munkacsoport feladata és hatásköre az ökológiai mezőgazdasági kutatás-fejlesztésben érintett hazai szereplők **együttműködésének előmozdítása, az ágazat KFI prioritásainak meghatározása egy stratégiai kutatási és innovációs agenda (ÖKO SRIA)** keretében, a megvalósításhoz szükséges **forráskeretek és finanszírozási struktúra** megadása, igazodva a már meglévő, szektorális és agroökológiai KFI SRIA dokumentumokhoz (pl. BIOEAST hazai és makro-régiós agroökológiai SRIA, Digitális Agrár Stratégia).
- Az Öko KFI Al-munkacsoport 2022-től folyamatosan gondoskodik a **rendszeres kapacitásfejlesztő és ismeretátadó műhelymunkák** megszervezéséről (pl. élő laboratóriumi módszertan ismertetése, többszereplős megközelítés, agroökológiai átállás témakörökben), ami lehetővé teszi a hatékonyabb forráslehívást és a hazai, témában elnyert Horizont pályázatok számának min. 20%-os növekedését az előző keretprogramhoz képest.
- Az Öko KFI Al-munkacsoport 2022-2027 között **megduplázza a delegáltak számát a hazai és nemzetközi ökológiai KFI szakpolitikai érdekképviselésekben**, hogy a hazai ökológiai kutatás-fejlesztési érdekek hatékonyan képviseltetve legyenek az Európai Unióban (pl. BIOEAST, TP Organics, SCAR AKIS és SCAR AE keretében).

Elvárt eredmények:

- Az Öko KFI Al-munkacsoport megalakul és negyedévente (on-line és/vagy személyesen) ülésezik.
- Az Öko SRIA elkészül a hazai öko KFI kapacításokat összesítő adatbázissal együtt.
- Az Öko SRIA megvalósításhoz szükséges forráskeretről és finanszírozási struktúráról döntés születik.
- Kapacitásfejlesztő és ismeretátadó műhelymunkák negyedévente megvalósulnak.
- Öko KFI-t érintő szakpolitikai grémiumokban részt vevő hazai delegáltak száma megduplázódik.
- Az ökológiai mezőgazdasági témában elnyert hazai Horizon Europe pályázati kiírások száma min. 20%-kal növekszik az előző keretprogramhoz képest.

Indikátorok:

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Öko KFI Al-munkacsoport megalakul	Tagok nyilvános névsora elérhető, sajtóhír	2022 első félévében
Öko SRIA a hazai öko KFI kapacításokat összesítő adatbázissal	társadalmasított, elfogadott, nyilvánosan elérhető stratégia és adatbázis, sajtóhír	2023 március 31-ig elkészül
Forrásigény és finanszírozási döntés megszületik	sajtóhír, nyilvános dokumentum	2023 május 31-ig
Kapacitásfejlesztő műhelymunkák megvalósulnak	24 db	2022 szeptembertől negyedévente
Öko KFI szakpolitikai delegáltak száma	10-re emelkedik	2027-ig
Ökogazdálkodás témában elnyert Horizon Europe projektek száma	min. 20%-kal növekszik az előző keretprogramhoz képest	2027-ig

II. Intézkedés: Az ökológiai mezőgazdasági kutatások területarányos reprezentációjának és forrás-részesedésének elérése

- Az Agrárminisztérium az Innovációs és Technológiai Minisztériummal közösen **a hazai agrárkutatásra szánt források 10%-át** az ökogazdálkodás KFI tevékenységeire fordítja 2022-2027 között, célzott pályázati rendszer formájában.
- Az Agrárminisztérium, a kapcsolódó felsőoktatási intézményekkel és minisztériumokkal egyeztetve biztosítja, hogy az agrár területen kiírt, **állami PhD és posztdoktori ösztöndíjak 10%-a** ökológiai gazdálkodást érintő témákban valósuljon meg 2022-2027 között.
- Az Agrárminisztérium, egyeztetve az Innovációs és Technológiai Minisztériummal biztosítja az **agroökológiával és a fenntartható élelmiszerrendszerekkel** foglalkozó **Európai Unió Partnerségek hazai társfinanszírozását**, amelyek részeként az agro-ökológiai átállást és az ökológiai mezőgazdasági kutatásokat szolgáló **országos "Élő Laboratórium és Kutatási Infrastruktúra" hálózat** kialakításához és továbbfejlesztéséhez szükséges forrásokat és kapacitásokat is biztosítja 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium, együttműködésben a Pénzügyminisztériummal és az Innovációs és Technológiai Minisztériummal biztosítja, hogy **a Digitális Agrár Stratégia intézkedéseibe az ökológiai ágazat fejlesztési igényeit beépítik 2023-ig, és a forrásallokáció során biztosítják az öko ágazat terület-arányos részesedését 2027-ig.**

Elvárt eredmények:

- Jól működő, független szakmai bírálaton alapuló pályázati struktúra jön létre az Öko SRIA-ban meghatározott kutatási prioritások hazai, konzorciumi megvalósítására.
- Agrárterületen meghirdetett, állami finanszírozású PhD és posztdoktori kutatások legalább 10%-a ökológiai gazdálkodást érintő témákban valósul meg.
- Létrejön az országos „Élő Laboratórium és Kutatási Infrastruktúra” hálózat, több mint 3 akkreditált hazai Élő Laboratóriummal és legalább 5 kutatási infrastruktúra részvételével.
- Megvalósul az Agroökológia és az Élelmiszerrendszerek Európai Unió Partnerségek hazai társfinanszírozása.
- Megvalósul az ökológiai gazdálkodás igényeihez adaptált agrár digitalizáció.
- Az ökogazdálkodás KFI tevékenységeire az összes hazai agrárkutatási forrás min. 10%-a fordítódik.

Indikátorok:

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Öko SRIA megvalósítását szolgáló hazai KFI pályázati struktúra létrejön	elérhető pályázati kiírások	2023 második félévétől folyamatosan
Ökogazdálkodást érintő témában megvalósuló állami finanszírozású PhD és posztdoktori kutatások aránya	eléri a 10%-ot	2022-2027-ig

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Országos agroökológiai „Élő Laboratórium és Kutatási Infrastruktúra” hálózat kiépül	min. 3 élő laboratórium és 5 kutatási infrastruktúra	2023 második felétől 2027-ig
Agroökológiai Partnerség és Élelmiszerrendszerek Partnerség hazai társfinanszírozása megvalósul	sajtóhír a hazai részvételről	2023
A Digitális Agrár Stratégia intézkedéseiben és forrásallokációjában területarányos szerepet kap az ökológiai gazdálkodás digitalizációja	elérhető pályázati kiírások	2021-től folyamatosan
A hazai elosztású agrárkutatási forrásokon belül az öko területek részesedésével azonos öko KFI ráfordítási arány valósul meg	10%	2027-ig

5.7. Oktatás, képzés és szaktanácsadás megerősítése

Jelenleg hazánkban sem a felsőoktatásban, sem a középfokú oktatásban nem számottevő az ökológiai gazdálkodás képzése, igen kevés agrárképzést nyújtó egyetem indít önálló ökogazdálkodással foglalkozó alap vagy mesterképzést. Továbbá, az ökogazdálkodás elvi és gyakorlati elemei sem mindenhol képezik részét a tantervnek, oktatási anyagnak, a hallgatók számára így sokszor az alapok elsajátítása sem biztosított. Ennek hatása érkező a szaktudás és technológiai tudás hiányában, egyben veszélyezteti a fiatal ökogazda generáció kinevelését és az ökológiai kutatás és innováció felívelő pályáját (témába vágó PhD lehetőségét). Mindebből adódóan kiemelt jelentőségű, hogy a hazai ökogazdálkodással kapcsolatos oktatást, képzés és szakmai szaktanácsadási rendszert megerősítsük és támogassuk. Ezzel párhuzamosan célként kell tekinteni, hogy a gyermekkori és fiatalkori szemléletformálás, vagyis a kertészkedés, és ezen keresztül az ökológiai gazdálkodás iránti érdeklődés felkeltése már kisgyermekkorban kezdődjön el a fenntartható óvoda- és iskolakertek segítségével.

Kapcsolódó célterület: **2., 3., 4., 5., 7. CÉL**

EU Ökológiai gazdálkodási Akcióterv kapcsolódó intézkedései: **10., 11.**

Intézkedések:

- A területért felelős Innovációs és Technológiai Minisztérium bevonásával az Agrárminisztérium áttekinti az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli erdő és mezőgazdasági szakmacsoportokhoz tartozó szakmák képzési és kimeneti követelményeit 2023-ig, és ha szükséges, módosítja azokat, hogy az **ökológiai mezőgazdaság minimum 10%-ban reprezentált legyen a tananyagokban 2024-ig**, hogy kellő számú ökológiai gazdálkodáshoz értő munkavállaló kerüljön kibocsátásra. A szakképzésben érintett szakképzési centrumokban **öko tangazdaságokat** alakít ki 2027-ig.
- A felsőoktatás érintett szereplőinek bevonásával az **Öko Koordinációs Bizottság** áttekinti az agrárképzéseket és előirányozza az **ökológiai gazdálkodásról megszerzendő szakmai kompetenciák és kreditek terület-arányos meghatározását 2023-ig**.
- Az Agrárminisztérium célja, hogy a **felsőoktatási intézményekhez kapcsolódóan legyen országosan 5 növénytermesztő, 3 kertészeti, 3 állattartó ökológiai**

minősítésű tangazdaság 2027-ig, ezért az érintett intézményekkel javaslatot dolgoz ki e célszám eléréséhez.

- Az Öko Koordinációs Bizottság az Oktatási Hivatallal közösen **tanulmányt készít az ökológiai gazdálkodás elveinek és gyakorlatának általános és középiskolai tantervbe történő beillesztéséről 2024-ig**.
- Az Öko Koordinációs Bizottság a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával együttműködésben **kialakítja az ökológiai gazdálkodás szakmai szaktanácsadói továbbképzését 2023-ig**, továbbá kiépíti az érintett szereplőkkel az **országos ökogazdálkodási szakmai szaktanácsadási hálózatot 2024-re**.

Elvárt eredmények:

- A szakképzésben megjelenik elméleti és gyakorlati oktatásban az ökológiai gazdálkodás.
- A szakképzéshez kapcsolódó tangazdaságok ökológiai átállítása megvalósul.
- A duális képzésben megjelennek ökológiai gazdálkodás oktatására alkalmas üzemek.
- A felsőoktatásban biztosított az ökológiai gazdálkodás oktatása és ehhez a tanüzemi háttér.
- A szaktanácsadók továbbképzési rendszere kiegészül, létrejön az országos ökológiai szakmai szaktanácsadás.

Indikátorok

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Ökológiai tangazdaságok a szakképzési centrumokban	5 öko tangazdaság kialakítása	2027-ig
Felsőoktatási intézményekhez kapcsolódó tangazdaságok ökológiai átállítása	országosan 5 növénytermesztő, 3 kertészeti, 3 állattartó tangazdaság kijelölése és ökológiai átállítása	2027-ig
Agrár felsőoktatás kreditrendszere: az ökológiai gazdálkodáshoz szorosan kapcsolódó tárgyakkal megszerzendő kreditek aránya	eléri a 10%-ot	2025-ig
Ökogazdálkodási szaktanácsadási hálózat létrejön	ökológiai gazdálkodás szaktanácsadói továbbképzések elérhetők, hálózat tagjainak nyilvános névsora	2024-ig
Az ökológiai gazdálkodás általános és középiskolai tantervbe történő beillesztése	nyilvánosan elérhető tanulmány	2024-ig

5.8. Ökológiai gazdálkodás ellenőrzési és tanúsítási rendszerének modernizációja és a minőségbiztosítás javítása

Az ökológiai gazdálkodást, termelést, feldolgozást és kereskedelmet szabályzó EU rendelet 2022-től megújul. A területi növekedéssel párhuzamosan egyre több gazdasági szereplő

érintett. A gazdasági szereplők tevékenységének jellege nagyon különböző kockázatokat jelent. A megújuló EU rendelet egyértelműen kijelöli az irányt: a kis kockázatú üzemek ellenőrzési gyakoriságának csökkentése, a kisebb volumenben termelők termelői csoportokban történő csoportos tanúsítása, illetve a közvetlenül végfelhasználók részére termelők esetén a tanúsítvány nélkül történő értékesítés lehetősége az adminisztrációs terhek csökkentését célozzák. Ugyanakkor az egységes szerkezetű – lehetőleg elektronikus – tanúsítvány a további digitalizáció és a táv-ellenőrzés és tanúsítás felé tereli a szereplőket. A növényvédőszer-maradékok és más meg nem engedett anyagokkal történő szennyeződések kezelésében is egységesedés, pontosabb szabályozás lép életbe. Mindehhez valamennyi hazai ellenőrző és tanúsító szervezetnek, valamint az illetékes hatóságként feladatokkal rendelkező kormányhivataloknak is fel kell zárkóznia.

Kapcsolódó célterület: **2., 3., 4., 5., 7. CÉL**

EU Ökológiai gazdálkodási Akcióterv kapcsolódó intézkedései: **5., 6., 7., 21., 22., 23.**

Intézkedések:

- Az Agrárminisztérium megvalósítja az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről 2008. évi XLVI. törvényben definiált **élelmiszerlánc felügyeleti rendszer modernizációját** és ebben az ökológiai vállalkozásokra vonatkozó adatok digitális kezelését 2023-ig.
- Az Agrárminisztérium, a tanúsító szervezetekkel és a hatósággal együttműködve, **elemzi és publikálja az ökológiai gazdálkodásban nem engedélyezett anyagok jelenlétével kapcsolatos mintavételek eredményeit** és kidolgozza a **szennyeződések megelőzését célzó stratégiákat 2023-ig.**
- Az Öko Koordinációs Bizottság áttekinti az ellenőrző és tanúsító szervezetek, valamint az illetékes Kormányhivatalok eljárásrendjei között fennálló különbségeket, és **megteremti az ellenőrzési és tanúsítási gyakorlatok egységességét**, melynek alkalmazását az illetékes hatóság felügyeli 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium, összhangban a Digitális Agrár Stratégiával, **forrást különít el az ökológiai ellenőrzési és tanúsítási rendszer digitális megújítására**, különös tekintettel a műholdfelvételeken alapuló, drónokkal történő ellenőrzésekre, valamint az alapanyag és termék nyomon követhetőségi rendszerek gyakorlati bevezetésére 2024-től, továbbá a közigazgatással való automatizált adatkapcsolat kiépítésére (pl. tanúsító szervezet – Földhivatal, MÁK, NÉBIH).

Elvárt eredmények:

- Egységes országos – a vonatkozó uniós adatbázissal kommunikáló – digitális rendszer az ökológiai vállalkozásokról.
- Az ökológiai termelés átláthatóságának növelése és elsősorban a nem ökológiai termelők által használt növényvédő szerek hatóanyagainak jelenléte, illetve a nem eléggé alapos megelőző intézkedésekből fakadó szennyeződések kialakulásának megértése, hatékony megelőző stratégiák kialakítása.
- Megvalósul a hazai ellenőrzési rendszer egységes eljárásrendje, melyet a tanúsító szervezetek és a Kormányhivatalok alkalmaznak
- Megvalósul az öko ellenőrzés és tanúsítás digitális átállása.

Indikátorok

Elvárt eredmény	Igazolás	Határidő
Élelmiszerlánc felügyeleti rendszerben az ökológiai termelést végző vállalkozások adatai és tanúsítványai is megjelennek	frissített adatbázis	2022-től
A mintavételi eredmények feldolgozása és publikálása, megelőző stratégiák kidolgozása megtörténik	elfogadott, nyilvánosan elérhető stratégiák és eredmények	2023-tól
Egységes ellenőrzési és tanúsítási rendszer életbe lép	Nyilvános eljárásrend, sajtóhír	2023-tól
Ellenőrzési és tanúsítási rendszer digitális eszközeinek és módszereinek bevezetése a gyakorlatba	pályázati kiírások	2024-től

5.9. Cselekvési területek és intézkedések megvalósításának felelős intézményei és forrásai

Alapvető fontosságú, hogy az ökológiai gazdálkodás fejlesztése nemcsak az agrárium kizárólagos felelőssége, hanem a környezet- és természetvédelem, az egészségügy, a vidékfejlesztés, a gazdasági, innovációs, de a közigazgatási fejlesztéseket szolgáló eszközrendszerek összehangolt mozgósítása is szükséges ahhoz, hogy a Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2021-2027) dokumentumban lefektetett intézkedések megvalósuljanak. A 11. táblázat a cselekvési területek megvalósítására rendelkezésre álló forrástípusokat összesíti.

A Cselekvési Terv célterületeinek megvalósításához a kormányzati, kutatási, tanúsítói, oktatási és szaktanácsadási intézményrendszeren túl gazda- és civilszervezetek, élelmiszer kereskedők és forgalmazók és széles körű társadalmi részvétel szükséges. A 12. táblázatban a cselekvési területek végrehajtásában érintett szereplők találhatók, a 13. táblázat pedig a cselekvési területek eredményeinek indikátorait és felelőseit foglalja össze.

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

11. táblázat: Cselekvési területek és intézkedések megvalósításának lehetséges forrásai

PÉNZÜGYI ESZKÖZRENDSZER: Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2021-2027) megvalósítására rendelkezésre álló források														
Forrástípus	Hazai elosztású források								Közvetlen EU-s források					Egyéb források (pl. magánszektor)
	Vidékfejlesztési Program (VP) terület alapú kifizetések (AKG, ÖKO, AÖP) és nem terület alapú kifizetések	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP Plusz)	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP Plusz)	Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat	Zöld Forrás Pályázat	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Közigazgatás- és Köszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÓFOP)	Horizon Europe 2021-27	LIFE	Next Generation EU	Erasmus +	BBJU	
Cselekvési területek														
Ökológiai gazdálkodás szakpolitikai koordinációjának javítása	x	x		x			x	x						
Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés segítése és a kínálat felfrissítése	x			x										
Ökológiai termékpálya- és helyi élelmiszerrendszerek fejlesztése	x	x	x	x	x		x		x		x		x	x
Ökológiai gazdálkodás és öko termékek marketing-kommunikációja és a kereslet növelése	x	x			x	x	x							x
Ökológiai termékek zöld közbeszerzése								x	x		x		x	x
Ökológiai gazdálkodásra irányuló kutatás, fejlesztés és innováció erősítése	x	x	x	x	x		x		x		x		x	
Oktatás, képzés és szaktanácsadás támogatása	x		x	x	x	x	x		x	x		x		
Ökológiai gazdálkodás tanúsításának, feltételrendszerének modernizációja és a minőségbiztosítás	x	x					x							

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

javitása														
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. táblázat: Cselekvési területek és intézkedések megvalósításában résztvevő intézmények

INTÉZMÉNYI ESZKÖZRENDSZER: az akcióterv cselekvési területeinek megvalósításában érintett szereplők								
Érintett szereplők	Cselekvési területek							
	Ökológiai gazdálkodás szakpolitikai koordinációjának javítása	Ökológiai gazdálkodás a történő átállás segítése és a kínálat fellendítése	Ökológiai termékpálya- és helyi élelmiszerrendszerek fejlesztése	Ökológiai gazdálkodás és termékek marketing- kommunikációj a és a kereslet növelése	Ökológiai termékek zöld közbeszerzése	Ökológiai gazdálkodásra irányuló kutatás, fejlesztés és innováció erősítése	Oktatás, képzés és szaktanácsadás támogatása	Ökológiai gazdálkodás tanúsításának, feltételrendszerének m odernizációja és a minőségbiztosítás javítása
MINISZTERIUMOK								
Agrárminisztérium	x	x	x	x	x	x	x	x
Miniszterelnökség	x	x	x	x	x	x	x	x
Innovációs és Technológiai Minisztérium						x	x	
Emberi Erőforrások Minisztériuma	x			x	x		x	
Pénzügyminisztérium		x		x				
SZAKIGAZGATÁSI SZERVEK, HÁTTÉRINTÉZMÉNYEK								
Nemzeti Parki Igazgatóságok		x	x	x		x	x	
Nemzeti Élelmiszerlánc- biztonsági Hivatal	x	x	x	x				
Adó- és Vámhivatal		x	x	x				

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Közbeszerzési Hatóság	x				x			
Magyar Államkincstár		x						
Környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságok	x	x		x	x		x	
Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal	x		x			x		
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara	x	x	x	x		x	x	
Agrármarketing Centrum	x		x	x				
Magyar Nemzeti Vidék Hálózat	x	x	x	x		x	x	
Herman Ottó Intézet	x	x		x			x	
Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ	x	x	x	x		x		
OKTATÁSI ÉS KUTATÁSI INTÉZMÉNYEK								
Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet	x	x	x	x	x	x	x	x
Agrárközgazdasági Intézet Nonprofit Kft. (AKI)	x	x	x	x		x	x	
Széchenyi István Egyetem					x	x	x	
MATE	x			x	x	x	x	
Debreceni Egyetem	x			x	x	x	x	
Neumann János Egyetem	x			x	x	x	x	
Gabonakutató Kft.			x			x		
ESSRG - Environmental and Social Science Research Group			x			x	x	
Biokultúra Hungária Nonprofit Kft.	x	x	x	x		x	x	
TANUSÍTÓ SZERVEZETEK								
Biokontroll Hungária	x	x						x

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Bio Garancia Kft	x	x						x
GAZDASZERVEZETEK								
Biokultúra Szövetség	x	x	x	x	x	x	x	x
AGRYA		x	x	x			x	
MAGOSZ		x	x	x			x	
Kárpát-medencei Ökogaedálkodók Szövetsége (KÖSZ)		x	x	x		x	x	
Közösségi Kisgazdaságok Szövetsége (KÖKISZ)		x	x	x		x	x	
Fruitweb		x	x	x				
Magyar Állattenyésztők Szövetsége		x	x	x				
Magyar Ákvakultúra Szövetség		x	x	x				
CIVIL SZERVEZETEK								
Védegylet			x	x		x	x	
Magyar Agroökológiai Hálózat		x	x	x		x	x	
Tudatos Vásárlók Egyesülete			x	x				
Kislépték		x	x	x			x	
Greenpeace Magyarország Egyesület				x				
WWF HU		x		x		x		
MME				x		x		
Egyéb természetvédelmi civil szervezetek			x	x				

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

13. táblázat: Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért (2021-2027)
eredmény-indikátorainak és felelős intézményeinek összesítése

Nemzeti Cselekvési Terv megvalósítása és nyomonkövetése				
Cselekvési területek	Elvárt eredmények	Igazolás	Határidő	Felelős intézmény
Ökológiai gazdálkodás szakpolitikai koordinációjának javítása	Öko Koordinációs Bizottság felállítása	hivatalos bejelentés az agrárminiszter által, a Bizottság vezetőjének megbízatása hivatalosan megjelenik, sajtóhírek	2022. márciusáig feláll	Agrárminisztérium
	Kétéves előrehaladási értékelések	közzétett értékelések kétévente és a lezáró jelentés, sajtóhírek, ágazati tájékoztató események	2023. 2025. 2028.	Öko Koordinációs Bizottság
	Az Öko Koordinációs Bizottság reprezentációja	nyilvánosan elérhető bizottsági névsor és az ökoszektor szereplőinek száma	2022. április	Agrárminisztérium
	Adatgyűjtési- és szolgáltatási rendszer	nyilvánosan elérhetővé váló adatbázis	2023-tól folyamatosan	Agrárminisztérium
Ökológiai gazdálkodásra történő átállás segítése és a kínálat felfrissítése	A KAP felhívások koordinációja jelen Cselekvési Terv céljaival jól szervezett módon, hatékonyan megvalósul	célokkal harmonizált KAP támogatási felhívások listája nyilvánossá válik	2022-től folyamatos	Agrárminisztérium
	Az ökológiai gazdálkodás alá vont területek aránya az összes mezőgazdasági terület	10%-ára emelkedik	2027-ig	Agrárminisztérium
	Létrejön az új hazai öko feltételrendszer és tanúsító védjegy	Bejegyzett védjegy, a feltételrendszerről részletesen elérhető leírás, működő saját honlap	2022 végéig	Agrárminisztérium
	Ökotermék előállító fiatal gazdák száma	150-re emelkedik	2027-ig	Agrárminisztérium
	Ágazat-specifikus technológiai útmutatók elkészülnek	min. 5 db	2024 végéig	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Ökológiai termékpálya- és helyi élelmiszerrendszerek fejlesztése	Országos adatgyűjtési rendszer az ökogazdálkodás piaci elemzéséhez létrejön	Ökológiai gazdálkodással kapcsolatos adatgyűjtési- és szolgáltatási rendszer részeként nyilvánosan elérhetővé válik	2023-tól folyamatosan	Agrárgazdasági Intézet (AKI)
	A Magyarországon megtermelt öko vetőmagok helyben értékesült aránya	eléri legalább 10%-ot	2027-ig	Öko Koordinációs Bizottság
	Gabonafélék esetében a gazdálkodók öko vetőmagot használnak	a vetésterület 90%-án	2027-ig	Öko Koordinációs Bizottság
	Az ökológiai értéklánc inputanyag ellátottsága és egységes ágazati elbírálási rendszer	Nyilvánosan elérhető közzétételi felület lép életbe az ökogazdálkodásban alkalmazható inputokról (honlap)	2024-től	Agrárminisztérium
	A helyben előállított öko alapanyagok volumene	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig	Agrárminisztérium
	A hazai ökológiai alapanyagot előállító integrációkban részt vevő gazdálkodók száma	min. 20%-kal növekszik	2027-ig	Agrárminisztérium
	Ökológiai rövid ellátási láncok száma	Legalább 5	2027-ig	Agrárminisztérium
	Az ökológiai termelői csoportok száma	legalább 5-re növekszik	2027-ig	Agrárminisztérium

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

	Az ökológiai állati eredetű termékek előállítására jelentősen kibővül	A legalább 40 db 350 tojótyúknál kevesebbet tartó és 5 db 350 tojótyúknál többet tartó tenyészet ökológiai átállítása megvalósul. 50 db tejelő állomány és a hozzájuk kapcsolódó tejfeldolgozó átállítása megvalósul. A legalább 50, évi 5000 baromfit felnevelő húshasznú baromfi-tartó telep átállítása megvalósul	2027-ig	Agrárminisztérium
	Ökológiai gyepterületeken tanúsított öko termék- előállítás valósul meg	a gyepterületek legalább 50%-án	2027-ig	Agrárminisztérium
	A hazai alapanyagból készült feldolgozott ökotermékek piaci részesedése	megduplázódik	2027-ig	Agrárminisztérium
	Ökotermékek feldolgozását végző hazai üzemek száma	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig	Agrárminisztérium
	Legjobb hazai Öko Élelmiszer Díj bevezetése az OMÉK keretében	kétévente odaítélésre kerül	2023-tól	Agrárminisztérium
	Élelmiszerláncokba szállított hazai előállítású ökotermékek piaci részesedése	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig	Agrárminisztérium
	Fenntartható csomagolástechnikát bevezető ökotermék-előállító üzemek száma	meghaladja a 20-at	2027-ig	Agrárminisztérium
	Logisztikai fejlesztést végrehajtó ökotermék előállító üzemek száma	meghaladja a 20-at	2027-ig	Agrárminisztérium
	Hazai Biorégiók száma	Legalább 3	2027-ig	Öko Koordinációs Bizottság
Ökológiai gazdálkodás és termékek marketing-kommunikációja és a kereslet növelése	Hazai ökopiac részaránya a teljes élelmiszerpiacból	5%-ra emelkedik	2027-ig	Agrárminisztérium
	Tanulmány az élelmiszerek, beleértve az ökológiai élelmiszerek, ÁFA-csökkentéséről	Elkészített és nyilvánosan elérhető tanulmány	2023-ig	Agrárminisztérium, Pénzügyminisztérium
	hazai agrármarketing keret ökológiai termékek promóciójára	15%	2027-ig	Agrárminisztérium
	Országos ökogazdálkodási promóciós kampány	eseménysorozat megvalósul, sajtóhírek, nyilvános részvételi adatok	2022-2023	Agrárminisztérium, Agrármarketing Centrum
	A vásárlók a hazai élelmiszerboltokban ökológiai termékekhez magasabb arányban jutnak hozzá	több mint 20%-ában	2027-ig	Agrárminisztérium
	Ökológiai élelmiszerek forgalmazását ösztönző támogatási és kötelezettségvállalási rendszer	Kidolgozott és nyilvánosan elérhető rendszer	2024-től	Öko Koordinációs Bizottság
	A hazai és EU-s öko címkék/védjegyek ismertsége növekszik	legalább 10%-kal növekszik	2027-ig	Agrárminisztérium, Agrármarketing Centrum
	Ökotermék-fogyasztás egy főre eső hazai átlagértéke	megduplázódik (a kiépülő adatszolgáltatási rendszer adataira épülve)	2027-ig	Agrárminisztérium
	A Biorégiók országos ismertsége	eléri a 40%-ot	2027-ig	Agrárminisztérium, Agrármarketing Centrum
Ökológiai termékek zöld közbeszerzése	Nemzeti zöld közbeszerzési stratégia elkészül	Társadalmiasított, elfogadott, nyilvánosan közzétett stratégiai dokumentum	2023-ig	Agrárminisztérium, Közbeszerzési Hatóság
	Hazai ökológiai termékek beszerzésére irányuló zöld közbeszerzési eljárások aránya	20%-ra növekszik	2027-ig	Agrárminisztérium, Közbeszerzési Hatóság

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

	A közétkeztetésben a hazai ökológiai termékek felhasználása	20%-ra növekszik	2027-ig	Agrárminisztérium, Közbeszerzési Hatóság
	Hazai közigazgatási és közintézmények száma, melyek közétkeztetésükben ökológiai termékeket használnak	50 db	2027-ig	Agrárminisztérium, Közbeszerzési Hatóság
Ökológiai gazdálkodásra irányuló kutatás, fejlesztés és innováció erősítése	Öko KFI Al-munkacsoport megalakul	Tagok nyilvános névsora elérhető, sajtóhír	2022 első félévében	Öko Koordinációs Bizottság
	Öko SRIA a hazai öko KFI kapacitásokat összesítő adatbázissal	társadalmasított, elfogadott, nyilvánosan elérhető stratégia és adatbázis, sajtóhír	2023 március 31-ig elkészül	Öko KFI Al-munkacsoport
	Forrásigény és finanszírozási döntés megszületik	sajtóhír, nyilvános dokumentum	2023 május 31-ig	Agrárminisztérium
	Kapacitásfejlesztő műhelymunkák megvalósulnak	24 db	2022 szeptembertől negyedévente	Öko KFI Al-munkacsoport
	Öko KFI szakpolitikai delegáltak száma	10-re emelkedik	2027-ig	Öko KFI Al-munkacsoport
	Ökógazdálkodás témában elnyert Horizon Europe projektek száma	min. 20%-kal növekszik az előző keretprogramhoz képest	2027-ig	Öko KFI Al-munkacsoport
	Öko SRIA megvalósítását szolgáló hazai KFI pályázati struktúra létrejön	elérhető pályázati kiírások	2023 második félévétől folyamatosan	Agrárminisztérium
	Ökógazdálkodást érintő témában megvalósuló állami finanszírozású PhD és posztdoktori kutatások aránya	eléri a 10%-ot	2022-2027-ig	Agrárminisztérium, Agráregyetemek
	Országos agroökológiai „Élő Laboratórium és Kutatási Infrastruktúra” hálózat kiépül	min. 3 élő laboratórium és 5 kutatási infrastruktúra	2023 második felétől 2027-ig	Agrárminisztérium
	Agroökológiai Partnerség és Élelmiszerrendszerek Partnerség hazai társfinanszírozása megvalósul	sajtóhír a hazai részvételről	2023	ITM, Agrárminisztérium
	A Digitális Agrár Stratégia intézkedéseiben és forrásallokációjában területarányos szerepet kap az ökológiai gazdálkodás digitalizációja	elérhető pályázati kiírások	2021-től folyamatosan	Agrárminisztérium, Innovációs és Technológiai Minisztérium
	A hazai elosztású agrárkutatási forrásokon belül az öko területek részesedésével azonos öko KFI ráfordítási arány valósul meg	10%	2027-ig	Agrárminisztérium, Innovációs és Technológiai Minisztérium
Oktatás, képzés és szaktanácsadás támogatása	Ökológiai tangazdaságok a szakképzési centrumokban	5 öko tangazdaság kialakítása	2027-ig	Agrárminisztérium, Innovációs és Technológiai Minisztérium
	Felsőoktatási intézményekhez kapcsolódó tangazdaságok ökológiai átállítása és fejlesztése	országosan 5 növénytermesztő, 3 kertészeti, 3 állattartó tangazdaság kijelölése és ökológiai átállítása, infrastrukturális fejlesztése	2027-ig	Agrárminisztérium, Innovációs és Technológiai Minisztérium
	Agrár felsőoktatás kreditrendszere: az ökológiai gazdálkodáshoz szorosan kapcsolódó tárgyakkal megszerzendő kreditek aránya	eléri a 10%-ot	2025-ig	Agrárminisztérium, Agráregyetemek
	Ökógazdálkodási szaktanácsadási hálózat létrejön	ökológiai gazdálkodás szaktanácsadói továbbképzések elérhetők, hálózat tagjainak nyilvános névsora	2024-ig	Agrárminisztérium, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
	Az ökológiai gazdálkodás általános és középiskolai tantervbe történő beillesztése	nyilvánosan elérhető tanulmány	2024-ig	Öko Koordinációs Bizottság, Oktatási Hivatal

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Ökológiai gazdálkodás ellenőrzésének és tanúsításának modernizációja és a minőségbiztosítás javítása	Élelmiszerlánc felügyeleti rendszerben az ökológiai termelést végző vállalkozások adatai és tanúsítványai is megjelennek	frissített adatbázis	2022-től	Agrárminisztérium, Nemzeti Élelmiszerlánc- biztonsági Hivatal (NÉBIH)
	A mintavételi eredmények feldolgozása és publikálása, megelőző stratégiák kidolgozása megtörténik	elfogadott, nyilvánosan elérhető stratégiák és eredmények	2023-tól	Agrárminisztérium, Nemzeti Élelmiszerlánc- biztonsági Hivatal (NÉBIH)
	Egységes ellenőrzési és tanúsítási rendszer életbe lép	Nyilvános eljárásrend, sajtóhír	2023-tól	Öko Koordinációs Bizottság, Nemzeti Élelmiszerlánc- biztonsági Hivatal (NÉBIH)
	Ellenőrzési és tanúsítási rendszer digitális eszközei és módszerei bevezetésre kerülnek a gyakorlatba	pályázati kiírások	2024-től	Agrárminisztérium, Nemzeti Élelmiszer- lánc biztonsági Hivatal (NÉBIH), tanúsító szervezetek

6. Összegző megállapítások

Azért, hogy Magyarország az itt felvázolt jövőképet és a hozzárendelt 8 célterületet 2027-ig sikeresen megvalósítsa, és ezzel az Európai Bizottság *Termelőtől a fogyasztóig* stratégia és *Ökológiai Gazdálkodás Cselekvési Terv* ambícióival összhangban 10%-ra növelje az ökológiai művelés alá vont mezőgazdasági területek arányát, jelen cselekvési terv végrehajtása már 2021-ben megkezdődik. Az Agrárminisztérium által felállított és vezetett Öko Koordinációs Bizottság felügyeli és irányítja a lefektetett cselekvési területek és intézkedések végrehajtását, felelős az eredmények nyomon követéséért, az előrehaladási értékelések elkészítéséért, a források biztosításáért felelős döntéshozók és az érintett csoportok széleskörű bevonásáért. A Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért 2021-2027 eredményeinek megvalósulásáról előrehaladási jelentést kell készíteni; az elsőt 2023-ban, a másodikat 2025-ben és az utolsó, összegző értékelést 2028-ban. Ezek az értékelések az Agrárminisztérium honlapján nyilvánosan elérhetőek lesznek. A Bizottság tagjainak mandátuma 2028-ig, az összesített értékelés elkészültéig érvényes, viszont 2027-ben már a következő Cselekvési Terv előkészítését megindítja az Agrárminisztérium, amennyiben szükséges, új Öko Koordinációs Bizottsági tagok bevonásával.

7. Mellékletek

1. melléklet: Néhány európai ország ökológiai akciótervének előkészítésekor kitűzött céljai a 2014-2020-as tervezési időszakban

Ausztria ³⁸	<i>A korábbi sikeres akcióprogram folytatása 2015-2020 között:</i> – osztrák agrár-környezetvédelmi programban 150 millió euró a biogazdaságoknak (a teljes agrár-környezetvédelmi keret 1/3-a); – a kompenzációs keret ¼-ét is megkapják a biogazdaságok a hegyvidéki területeken; – „Biobonus” a befektetés-, feldolgozás-, marketing-, oktatás- információs- és kereskedelmi támogatásoknál; – kutatás és oktatás támogatása (mezőgazdasági oktató- és kutató központok); – prioritások: piackutatás, feldolgozók, kereskedők tájékoztatása, termékfejlesztés, minőségbiztosítás, piacfejlesztés. <i>Kampányok:</i> – „Több biogazdaságot” promóció, tájékoztatás jogszabályról, újak megnyerése és kilépők visszacsbátása. – „Több bio projektet” kutatás és oktatás támogatása, innovációs projektek, kombinált támogatások. – „Többet a bionak az agrár-környezetvédelemben” biogazdának plusz támogatások az agrár-környezetvédelmi programokban is (pl. 230 euró/ha biodiverzitást szolgáló területeiért, ugyanannyi, amennyit a szántóra kap). – „Több bioterméket” AMA export kampány, Osztrák Kereskedelmi Kamara kampány, intézményi menzákban bio élelmiszer. – Biogazdálkodással kapcsolatos ismeretek széleskörű terjesztése (Erős „Bio Austria” kép, pozitív kampány a szektor mellett, szoros együttműködés).
Franciaország ³⁹	<i>„Ambition bio 2017”</i> Cél: a bioterület megduplázása mellett garantálja az ágazat hosszú távú életképességét, növelje a bio elfogadottságát, elejét vegye az ilyen termékek banalizálásának, növelje az ilyen céllal használt termőterület nagyságát. <i>6 fő célkitűzés:</i> – a termelés volumenének bővítése; – az ágazat strukturáltságának erősítése; – a fogyasztás föllendítése, új piacok megszerzése; – a kutatás és a kutatási eredmények terjesztésének ösztönzése; – az ágazati szereplők alap- és továbbképzése; – a jogszabályi háttér harmonizálása. <i>Néhány konkrétum:</i> – Agence BIO támogatását háromról négymillió euróra növelik; – általánosságban is duplájára emelik a biotermelésnek juttatandó összes támogatást (azaz 2014-2020-as időszakra vonatkoztatva évente és átlagosan 160 millió eurót szánnak a célra); – 20%-ra növelik a közétkeztetésben fől szolgált biotermékek arányát; – az oktatásban is helyet biztosítanak a helyes táplálkozási szokások elsajátításának, ezen belül pedig a biotermékekkel kapcsolatos ismereteknek; – „termeljünk másként” („produisons autrement”) program, a gazdaságok ökonómiai és ökológiai hatékonyságának egyidejű növelése, vetőmag központok létesítése.
Németország ⁴⁰	<i>„Zukunftsstrategie ökologischer Landbau”</i> <i>Alap stratégiai célkitűzés:</i> 20% ökológiai terület.

³⁸ Ausztria: https://info.bmlrt.gv.at/themen/landwirtschaft/bio-lw/programme/Bio_Aktionsprogramme.html

³⁹ Franciaország: https://agriculture.gouv.fr/sites/minagri/files/documents/publications/pdf/140214-ProgrammeBio-BD_version_cle0b7bd2.pdf

⁴⁰ Németország: https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/Broschueren/ZukunftsstrategieOekologischerLandbau2019.pdf?__blob=publicationFile&v=4

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

	– életszerű és koherens jogszabályi háttér – átállás megkönnyítése – piaci igény teljes kihasználása és további bővítése – biogazdálkodás termelékenységének növelése – az ökológiai előnyök maximális díjazása Ezekhez a célokhoz 24 stratégiai lépés kidolgozása. (2019 – időszaki értékelés, majd 2022-ben végső értékelés, eredmények tükrében új stratégia kidolgozása a 2023-2030 időszakra).
Dánia⁴¹	<i>2011-2020 időszakra</i> <i>Alapvető cél:</i> – 2007-es bioterület megduplázása 2020-ig; – összes nem magántulajdonban lévő terület átállítása; – közétkeztetésben bio alapanyagok (800.000 adag közintézményekben, óvodákban, kórházakban – 30 önkormányzat, „Organic Cuisine” embléma); – átálláshoz oktatás biztosítása; – kutatási program (jó gyakorlat kialakítása); – export támogatása (2015-2018 között 4,5 millió euró, kormányzat aktív szerepvállalása); – belföldi kereskedelemre: 2015-2018 3,3 millió euró támogatás, konyháknak: 8 millió euró, ellenőrzési program egyszerűsítése, szaktanácsadás, ehhez támogatás; – politikai összehangolás: valamennyi minisztériumban bio prioritása, bioterületek digitális térképe elérhető; – összekapcsolás talajvíz-védelemmel, állatvédelemmel, klímavédelemmel, csomagoláscsökkentéssel; – oktatás kiemelt terület (óvodától!); – 2015-ben 1,6 millió euró biogazdák oktatására, 5,4 millió euró biogazdálkodási befektetésekre, 1,3 millió euró biotermékekkel kapcsolatos tanácsadásra, 1,1 millió euró helyi értékesítés, termékfejlesztés támogatására, 3 millió euró kutatásra, 4 millió euró demonstrációs programra; – kormányzati együttműködés egyetemekkel; – társadalmi előnyökkel kapcsolatos tudás megszerzése, ismeretterjesztés.

⁴¹ **Dánia:**

https://www.foedevarestyrelsen.dk/english/SiteCollectionDocuments/Kemi%20og%20foedevarekvalitet/Oekologiplan%20Danmark_English_Print.pdf

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

2. melléklet: Egyéb uniós, ökológiai gazdálkodáshoz kapcsolódó rendeletek

[Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2018/848 rendelete \(2018. május 30.\) az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről, valamint a 834/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről rendelethez kapcsolódó](#) részletszabályokat tartalmazó kapcsolódó felhatalmazáson alapuló vagy végrehajtási rendeletek, amelyeket 2022.01.01-től kell alkalmazni.

- [A Bizottság \(EU\) 2020/427 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2020. január 13.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet II. mellékletének egyes ökológiai termékekre vonatkozó részletes termelési szabályok tekintetében történő módosításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2020/464 végrehajtási rendelete](#) (2020. március 26.) az átállási időszakok visszamenőleges elismeréséhez szükséges dokumentumok, az ökológiai termelés, valamint a tagállamok által nyújtandó tájékoztatás tekintetében az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó egyes szabályok megállapításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2020/1794 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2020. szeptember 16.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet II. melléklete I. részének az átállási és a nem ökológiai növényi szaporítóanyagok felhasználása tekintetében történő módosításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2020/2146 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2020. szeptember 24.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az ökológiai termelésre vonatkozó kivételes szabályok tekintetében történő kiegészítéséről
- [A Bizottság \(EU\) 2021/279 végrehajtási rendelete](#) (2021. február 22.) az ökológiai termelés és az ökológiai termékek jelölésének nyomonkövethetőségét és megfelelőségét biztosító ellenőrzéseket és egyéb intézkedéseket meghatározó (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2021/642 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2020. október 30.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet III. mellékletének az ökológiai termékek címkéjén feltüntetendő egyes információk tekintetében történő módosításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2021/715 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2021. január 20.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a gazdálkodói csoportokra vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2021/716 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2021. február 9.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet II. mellékletének a csíráztatott magokra és a cikóriafejekre, egyes tenyésztett víziállatok takarmányozására és a vízi élősködők elleni kezelésre vonatkozó ökológiai termelési szabályok tekintetében történő módosításáról
- [A Bizottság \(EU\) 2021/771 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2021. január 21.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az ökológiai termelés hatósági ellenőrzése keretében a bizonylatokon alapuló nyilvántartásokon elvégzett ellenőrzésekre és a gazdálkodói csoportok hatósági ellenőrzésére vonatkozó egyedi kritériumok és feltételek megállapítása révén történő kiegészítéséről
- [A Bizottság \(EU\) 2021/1006 felhatalmazáson alapuló rendelete](#) (2021. április 12.) az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az ökológiai termelés szabályainak való megfelelést igazoló tanúsítvány mintája tekintetében történő módosításáról

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

3. melléklet: Az ellenőrzési rendszer intézményeinek és feladatainak részletes bemutatása

Tanúsító szervezet (ellenőrző szervezet):

Független, nem a közigazgatásba tartozó harmadik fél, amely az ökológiai termelés területén az „öko” jogszabályoknak való megfelelést ellenőrzi és tanúsítja. A tanúsító szervezetekkel kapcsolatos követelmény a 17065:2013 MSZ EN ISO szabványnak való megfelelés, a NÉBIH általi elismerés. NÉBIH-től átruházott hatáskörben ellenőrzési feladatot látnak el. Dokumentált eljárásokkal, minőségügyi kézikönyvükben szabályozott módon működnek, ellenőrzésért, tanúsításért felelős személyek végzettsége, szakmai gyakorlata jogszabályban előírt, az ellenőrzéseken vett mintákat 17025 MSZ EN ISO szabvány szerint működő laborban kell megvizsgáltatniuk. A tanúsító szervezetek feladata a helyszíni ellenőrzés és a tanúsítás, nem megfelelés esetén a tanúsítás részleges vagy teljes visszavonása. Az öko jogszabályok megsértése esetén, a 2017.03.31-től alkalmazandó Egységes országos szankciókatalógusban meghatározott esetekben a területileg illetékes megyei kormányhivatal intézkedik a területek vagy állatállomány újra átállításáról, illetve a termékek forgalomból történő kivonásáról. A tanúsító szervezetek elismerése visszavonható. Jelenleg 2 tanúsító szervezet van Magyarországon:

HU-ÖKO-01 Biokontroll Hungária Nonprofit Kft

HU-ÖKO-02 Bio Garancia Magyarország Kft

Kormányhivatalok megyei és járási hivatalai:

A 34/2013 FVM rendelet 2020. szeptemberi módosítása alapján a terület, állatállomány átállási idejének újraindítását és a termékek forgalomból történő kivonását az állati eredetű alaptermék termelése és forgalomba hozatala, takarmány, feldolgozatlan és feldolgozott állati, valamint feldolgozott növényi eredetű termék előállítása, feldolgozása, felhasználása, illetve forgalomba hozatala esetén a gazdasági szereplő telephelye szerint illetékes élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatal, növényi eredetű alaptermék termelése és forgalomba hozatala, valamint feldolgozatlan növényi eredetű termék előállítása és forgalomba hozatala esetén a növény- és talajvédelmi hatáskörben eljáró megyei kormányhivatal rendeli el. Nem tér ki a rendelet a bor, a takarmány és a vetőmag ügyekben felmerülő illetékességre, valószínűleg a borászati és takarmány vonatkozású ügyek az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatalhoz tartoznak, míg a vetőmagokhoz kapcsolódó ügyek a növény- és talajvédelmi hatáskörben eljáró megyei kormányhivatalhoz. Minden az öko ellenőrzés során feltárt, a szankciókatalógusban felsorolt jogszabálysértéssel, panaszvizsgálással kapcsolatban ezek a területileg illetékes kormányhivatalok járnak el. Ugyanígy ezen hivatalok feladata az a forgalomba hozott élelmiszerek, takarmányok, borok és vetőmagok öko jelölésének vizsgálata, mivel a tanúsító szervezetek csak a szerződött ügyfelek ellenőrzésére jogosultak. A kormányhivatal továbbá a tanúsító szervezet működésének a NÉBIH által történő felfüggesztése esetén a felfüggesztéssel érintett működési területen elvégzi a gazdasági szereplők felfüggesztés időtartama alatt esedékes éves ellenőrzését, amely során laboratóriumi vizsgálat céljából mintát vehet, és kiállítja a tanúsítványt.

Pest Megyei Kormányhivatal

A Pest Megyei Kormányhivatal engedélyezi a konvencionális vetőmag felhasználás engedélyezésétől eltérő valamennyi derogációt, így pl. az állatok kötött tartását, álló kultúrák átállási tervének jóváhagyását és az átállás ideje alatt fennálló párhuzamos termelés esetén hozott intézkedések hatékonyságát, a nem ökológiai tartásból származó állatok felhasználását, a katasztrófa helyzetek esetén alkalmazható engedmények, azaz átállási idő visszamenőleges hatályú elismerését (korosbítás) engedélyezését.

A 34/2013 (V.14.) VM rendelet nem szabályozza, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal feladata-e az általános konvencionális vetőmag felhasználásra vonatkozó engedély kiadása.

Nemzeti Akkreditáló Hatóság (NAH)

A NAH feladata azon tanúsító szervezetek akkreditálása, amelyek Magyarországon kérelmezték a 17065 szabvány szerinti akkreditációt. Mindkét elismert tanúsító szervezet hazai akkreditációval rendelkezik. Az akkreditáció 5 évig érvényes, a köztes években úgynevezett felügyeleti auditok zajlanak.

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

4. melléklet: az agrár felsőoktatási szakok áttekintése (szakirányú továbbképzések nélkül), 2021

Az alábbi agrár felsőoktatási szakok indulnak 2021 szeptemberén (a szakirányú továbbképzések, 194 db, nélkül):

Alapképzés	Osztatlan mesterképzés	Felsőoktatási szakképzés	Mesterképzés
<u>élelmiszermérnöki szak</u>	<u>agrármérnöki szak</u>	<u>gyógy- és fűszernövények felsőoktatási szakképzés</u>	<u>állattenyésztő mérnöki szak</u>
<u>kertészmérnöki szak</u>	<u>állatorvosi szak</u>	<u>ménészgazda felsőoktatási szakképzés</u>	<u>élelmiszerbiztonsági és -minőségi mérnöki szak</u>
<u>mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnöki szak</u>		<u>mezőgazdasági felsőoktatási szakképzés</u>	<u>élelmiszermérnöki szak</u>
<u>mezőgazdasági mérnöki szak</u>		<u>szőlész-borász felsőoktatási szakképzés</u>	<u>fenntartható takarmányozás szak</u>
<u>szőlész-borász mérnöki szak</u>			<u>kertészmérnöki szak</u>
<u>tájrendező és kertépítő mérnöki szak</u>			<u>környezetgazdálkodási agrármérnöki szak</u>
<u>természetvédelmi mérnöki szak</u>			<u>mezőgazdasági biotechnológus szak</u>
<u>vadgazda mérnöki szak</u>			<u>mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnöki szak</u>
<u>vidékfejlesztési agrármérnöki szak</u>			<u>mezőgazdasági vízgazdálkodási mérnöki szak</u>
			<u>nővényorvosi szak</u>
			<u>növénytermesztő mérnöki szak</u>
			<u>szőlész-borász mérnök szak</u>
			<u>tájépítész mérnöki szak</u>
			<u>takarmányozási és takarmánybiztonsági mérnöki szak</u>

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

			természetvédelmi mérnöki szak
			vadgazda mérnöki szak
			vidékfejlesztési agrármérnöki szak

2021-ben a Felsőoktatási tájékoztatóban agrár képzést indító intézmények

Felsőoktatási intézmény	Felsőoktatási felvételi tájékoztató 2020	Székhely	Öko tangazdaság (tanúsítványa van)
Neumann János Egyetem	Neumann János Egyetem Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar	Kecskemét	nincs
Nyíregyházi Egyetem	Nyíregyházi Egyetem	Nyíregyháza	szántóföldi növénytermesztés
Óbudai Egyetem	Óbudai Egyetem Alba Regia Műszaki Kar	Székesfehérvár	nincs
Pécsi Tudományegyetem	Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar	Szekszárd	nincs
Pécsi Tudományegyetem	Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar	Pécs	nincs
Soproni Egyetem	Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar	Sopron	nincs
Széchenyi István Egyetem	Széchenyi István Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar	Mosonmagyaróvár	Szántóföldi növénytermesztés
Állatorvostudományi Egyetem	Állatorvostudományi Egyetem	Budapest	nincs
Debreceni Egyetem	Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	Debrecen	nincs
Debreceni Egyetem	Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar	Debrecen	Szántóföldi növénytermesztés
Eszterházy Károly Egyetem	Eszterházy Károly Egyetem Természettudományi Kar	Eger	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Agrár- és Környezettudományi Kar	Kaposvár	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Kar	Budapest	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Gépészmérnöki Kar	Gödöllő	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Georgikon Kar	Keszthely	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	Gödöllő	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Gazdaságtudományi Kar	Kaposvár	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Kertészettudományi Kar	Budapest	Szántóföldi növénytermesztés, kertészet

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Károly Róbert Kar	Gyöngyös	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar	Gödöllő	nincs
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kar	Budapest	nincs
Szegedi Tudományegyetem	Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Kar	Hódmezővásárhely	nincs
Szegedi Tudományegyetem	Tudományegyetem Mezőgazdasági Kar	Hódmezővásárhely	nincs
Szegedi Tudományegyetem	Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Kar	Szeged	nincs

MUNKAANYAG
A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

5. melléklet Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés támogatásának összege

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása VP-4-11.1.-11.2.-15. illetve VP4-11.1.-11.2.-18

VP-4-11.1.-11.2.-15.	Támogatás mértéke euró/ha/év	
	Átállás alatt	Átállt területeken
Szántóföld	242	172
Zöldség	516	366
Almafélék	1 040	802
Szőlő	873	674
Egyéb gyümölcs	734	568
Gyepgazdálkodás – kaszálás	84	84
Gyepgazdálkodás – legeltetés min 0,3 ÁE/ha	147	147

VP-4-11.1.-11.2.-18.	Támogatás mértéke euró/ha/év	
	Átállás alatt	Átállt területeken
Szántóföld	242	172
Zöldség	516	366
Almafélék	1040	802
Szőlő	873	674
Egyéb gyümölcs	734	568
Gyepgazdálkodás – legeltetés és kaszálás legalább 0,3 ÁE/ha/év	147	147

Ez a támogatási forma 5 éves (illetve hosszabbítás esetén 6 éves) kötelezettségvállalás esetén a fenti táblázat szerinti támogatási intenzitást biztosítja. A Közös Agrárpolitikában bekövetkezett átmeneti időszak áthidalása érdekében a tavalyi évben egy évvel meghosszabbításra került a 2015-ben megjelent ÖKO támogatás kötelezettségvállalási időszaka, így a felhívás 2021. december 31-ével zárul. A támogatásra jogosultság feltétele – egyebek mellett – az ökológiai ellenőrzési rendszerben történő részvétel, a támogatási programban részt vevő területek méretét és nagyságát a tanúsító szervezet a MÁK-nak közvetlenül igazolja. Az előírások között nincs sem a vetésforgóval, sem a talajvédelemmel, sem biológiai sokféleség védelmével, se a vetőmaghasználattal kapcsolatosan az EU ökológiai gazdálkodást szabályzó rendelet előírásain túli további előírás. Az VP4-11.1.-11.2.-18 programban csak olyan gyeptámogatható, amelyen legalább 0,3 ÁE/ha legeltethető állatfaj állatlétszám a gazdaságban igazolt.